

Circaria Bohemiae, abbas Praemonstratensis et capitulum generale 1142-1541

57

1458 dec. 24. Teplá.

Conventus monasterii Teplensis Simonem abbatem Praemonstratensem de resignatione abbatis Alberti certiolem facit.

Copia chartacea de anno 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 59^v-60^r in bibliotheca monasterii Teplensis.

Reverendissimo in Christo patri et domino domino Symoni¹⁾ digna dei providentia supremo abbati Praemonstratensi, domino nobis colendissimo. Humillima precum profusione sub ea, qua decet reverentia cum sanitatis adoptione ac felicitum et prosperorum successuum ad vota. Reverendissime pater ac domine gratiosissime, vestrae reverendissimae paternitati praesentibus duximus innotescendum, quomodo coenobium et monasterium nostrum Teplense²⁾ ad praesens vacet, in manus reverendissimae vestrae paternitatis resignatum. Cui interest tanquam supremo ordinis pastori gregi subiecto providere ratione renunciationis liberae et spontaneae domini Alberti³⁾ quondam abbatis praefati monasterii sub instrumenti publici illius liberae et spontaneae resignationis desuper confectione praesenti a tribus abbatibus religiosis patribus ad hoc deputatis, salva tamen provisione de vestrae reverendissimae paternitatis assensu et licentia praefato abbati a conventu facienda. Qui etiam authentica abbatiae utpote confirmationis et infulationis spontaneae reposuit ad approbandum magis suae resignationis spontaneam voluntatem ad manus vestrae reverendissimae paternitatis per nos reponenda et praesentanda. Ne igitur insigne coenobium nostrum Teplense absque pastore in differendo in abrupta per praeceptum divulgum praeda luporum dentibus pateatur et detrimentum tam in spiritualibus quam in temporalibus pateretur, rogamus vestram reverendissimam paternitatem omnes unanimiter humillime una cum praefato olim nostro abbate, quatenus eandem renunciationem sicut canonice processit, admittere dignemini, ut

iuxta formam canonum et constitutiones statutales praevia vestrae reverendissimae paternitatis auctoritate et licentia ad electionem, cum periculosa sit dilatio, quantocius procedamus, nuncio nobis praesente eo citius abinde per vestram reverendissimam paternitatem expedito, ut invocato nomine domini possemus eligere pastorem ad regimen idoneum, vita et moribus commendabilem, qui sit in spiritualibus conspicuus et in temporalibus tuendis et quaerendis discretus et circumspectus. Noverit etiam vestra reverendissima paternitas authentica et litteras quondam abbatis nostri de voluntate et consensu ipsius fore violatas propter discrimina et pericula tam longi itineris sic vestrae reverendissimae paternitati praesentandas. Praefatam igitur optionem nostram supplicem et unanimem Deo gratam et gloriosae virgini matri Mariae patronae ecclesiae nostrae ad laudem et nostro monasterio utilem praecamus non esse repellendam, sed effectum sortiendam. Reverendissime et nobis merito colende pater, ut proinde vestra reverendissima paternitas praeter divinae retributionis praemium, quod exinde merebitur etiam vobis proveniat laudis et famae bonae incrementum, nos die ac nocte erimus pro vestrae reverendissimae paternitatis incolumitate et longaeva sospitate devoti et humiles oratores. Ex monasterio Teplensi anno domini MCCCCLVIII die XXIV mensis decembris conventus sub sigillo.

frater Egidius⁴⁾ prior, praesentium ostensor.

Nicolaus ⁵⁾ subprior	Joannes ⁶⁾ circator
Joannes ⁷⁾ plebanus Teplensis	Habartus ⁸⁾ plebanus in Littitz
Matthias ⁹⁾ plebanus in Czyhan	Sigismundus ¹⁰⁾ plebanus in Cho- tiessaw
Joannes ¹¹⁾ plebanus in Krzywitz	Joannes ¹²⁾ plebanus in Pern- hartz
Jacobus ¹³⁾ plebanus in Novo Foro	frater Petrus ¹⁴⁾ de Rochlow, senior
Joannes ¹⁵⁾ Orliczka	Joannes ¹⁶⁾ de Nepomissl
Ratzko ¹⁷⁾ de Zadub	Joannes ¹⁸⁾ Zelesko
frater Elias ¹⁹⁾	frater Joannes ²⁰⁾ de Blowycz
Nicolaus ²¹⁾ de Tachowia	

fratres professi monasterii Teplensis ordinis Praemonstratensis.

¹⁾ *Simon de la Terrière abbas Praemonstratensis 1458-1470.*

²⁾ *Teplá.*

³⁾ *Albertus, abbas Teplensis a mense aprili 1455, resignavit 17. nov. 1458. Vixit adhuc 1. sept. 1473.*

⁴⁾ *Aegidius, 1457 supprior, 1458-1459 prior Teplensis. Difficile discernendum, num idem sit ac Aegidius Rumpoldi, qui commemoratur annis 1467-1494 et alii huius nominis annis 1463, 1464, 1473, 1487, 1488, 1490 et 1492.*

- 5) Nicolaus supprior, tantum hic occurrit.
- 6) Joannes circator, itidem.
- 7) Joannes Ziner, plebanus Teplensis 1458-1461.
- 8) Habartus plebanus in Litice apud Pilsnam ab 1457, resignavit ante 22. ian. 1473.
- 9) Matthias plebanus in Číhaná, resignavit ante 8. ian. 1467.
- 10) Sigismundus plebanus in Chotěšov, 28. apr. 1457 prior Teplensis, 24. dec. 1458 plebanus in Chotěšov, 17. mart. 1459 electus abbas Teplensis, obiit 26. dec. 1506.
- 11) Joannes plebanus in Křivce, resignavit ante 3. nov. 1490.
- 12) Joannes plebanus in Pernárec, tantum hoc anno occurrit.
- 13) Jacobus plebanus in Úterý, occurrit etiam 10. febr. 1462.
- 14) Petrus de Rochlov, ordinem ingressus anno 1416, ut patet ex testimonio ipsius Petri 5. ian. 1460.
- 15) Joannes Orliczka, tantum hic occurrit.
- 16) Joannes de Nepomyšl, occurrit hic et 17. mart. 1459.
- 17) Ratzko de Zádub, forsan idem ac supprior 11. nov. 1463.
- 18) Joannes Želézko, ultima vice occurrit 30. dec. 1461.
- 19) Elias, 28. iun. 1461 prior Teplensis, 30. iul. 1463 plebanus in Litice (transiit ad monasterium Litomyslense), 2. aug. 1463 confirmatus plebanus in Litice, 13. dec. 1490 administrator diocesis Litomyslensis, prior monasterii Litomyslensis, plebanus in Jindřichův Hradec in Bohemia meridionali.
- 20) Joannes de Blovice, tantum hic occurrit.
- 21) Nicolaus de Tachov, itidem.

1459 ian. 31. Prémontré.

Simon abbas Praemonstratensis Georgium praepositum Speinshartensem de electione novi abbatis Teplensis instruit.

Copia in litteris Georgii praepositi Speinshartensis 1459 mart. 17. datis, quarum transumptum in vidimatione 1459 sept. 11. confecta continetur. (Or. perg. in archivo monasterii Teplensis, sign. 139, hodie in arch. regionali status Pilsnensi).

Copia chartacea anni 1621 in libro ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 60^v-61^v in bibliotheca monasterii Teplensis.

Simon¹⁾ permissione divina^{a)} Premonstratensis abbas venerabili nobis in Christo confratri Georgio²⁾ preposito Speynshartensi, Ratisponensis diocesis, nostri Premonstratensis ordinis salutem et sinceram in domino caritatem. Accedens nuper ad nos frater Egidius³⁾ prior monasterii Teplensis Pragensis diocesis nostri predicti ordinis nobis instrumentum publicum presentavit in effectum continens quod Albertus⁴⁾ abbas dicti monasterii Teplensis propter causas rationabiles conscienciam suam merito moventes motu proprio et sine quavis coactione conventus venerabili fratri nostro Przbislao⁵⁾ abbati Lucensi ad manus nostras ipsum suum monasterium Teplense resignavit. Quam quidem resignacio-

nem eo quod ex multis documentis tam ex missivis conventus Teplensis, quam per literas domini regis⁶⁾ Boemie de iure et propter evidentem utilitatem predicti monasterii cognovimus rem factam, recepimus, accep-tavimus, laudavimus et approbavimus presenciumque tenore recipimus et approbamus religiosos dicti monasterii proinde ab eius obediencia ex toto absolventes. Verum predictum monasterium sub paternitate mona-sterii Strahoviensis⁷⁾ olim fertur stetisse, sed quia ipsum Strahoviense monasterium, proch dolor, per hereticorum nequicias vastatum, iam longo tempore absque conventu stetit et adhuc pro presenti stat cultuque divino privatur ad nos utpote totius ordinis supremum et monarcham unicum ius paternitatis dicti monasterii Teplensis nil dubium devolutum esse dinoscitur. Hinc est quod nos ne ipsum monasterium Teplense ex diutina vacacione in spiritualibus aut temporalibus grave paciatur detri-mentum, de vestris discrecione et providencia ac ordinis nostri zelo plurimum in domino confidentes vobis precipientes mandamus ac tenore presencium committimus, quatenus ad dictum monasterium accedentes fratres ipsius monasterii professos pro acceptanda die^{b)} ad novum prelatum eligendum celeriter inducatis et compellatis. Qua die prefixa assumpto vobiscum uno prelato nostri ordinis aut duobus, si comode fieri poterit, eorum electioni intendatis et assistatis^{c)} necnon ut secundum formam iuris et statutorum ac privilegiorum nostrorum ritum et consue-tudinem procedant virumque vite commendabilis in utroque regimine circumspectum nostri ordinis eligant et sibi provideant vice nostra sagaciter ipsos dirigatis. Et quia iuxta predicta nostri ordinis statuta constat quod propter varios excessus ius eligendi quis perdere potest, vobis ulterius committimus quatenus fratres, si qui propter eorum insolercias^{d)} facultatem eligendi amiserint, ad hac vice eligendum et ut possint eligi reabilitetis^{e)} et voces quo ad hoc eisdem restituatis et in gradum pristinum restituatis. Quod si in eligendo fratres discordes fuerint et ad concordiam de facili reduci nequiverint, de persona ydonea nostri ordinis eisdem provideeatis et preficiatis, electum quoque per eos aut previsum per vos confirmetis et in possessionem corporalem dicti monasterii realiter inducatis, fratres^{f)} dicti loci ad eidem prestandam obedienciam cogentes et compellentes necnon proprio diocesano aut alteri antistiti communionem sancte sedis apostolice habenti ad munus benedictionis obtinendum presentetis ceteraque alia dicte electioni requi-sita et convenientia tractetis, disponatis et modeste ordinetis. Nam quo ad hec predicta et condependencia, que faceremus aut facere possemus, si presentes interessemus, nostram vobis pro hac vice plenariam commit-

timus potestatem. Contradictores autem et⁸⁾ rebelles si qui fuerint per censuram ecclesiasticam et alias ordinis nostri penas viriliter compescentes invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis. Datum Premonstrati sub nostro sigillo abbaciali anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo octavo die ultima mensis ianuarii secundum morem ecclesie Gallicane [= 1459 ian. 31.].

- a) divina deest A.
- b) diem A.
- c) assistetis A.
- d) insolentias B.
- e) reabilitatis A.
- f) fratrem A.
- g) Contradictores aut rebelles B.

¹⁾ Cf. notam 3 num. 56.

²⁾ Cf. notam 2 num. 56.

³⁾ Cf. notam 4 num. 57.

⁴⁾ Cf. notam 3 num. 57.

⁵⁾ Cf. notam 1 num. 55.

⁶⁾ Georgius rex Bohemiae 1458-1471.

⁷⁾ Cf. Backmund, Mon. P, p. 379.

1459 oct. 11. St. Quentin.

Simon abbas Praemonstratensis et capitulum generale abbati Speinshartensi paternitatem super monasterium Teplense ab abbate Strahoviensi in abbatem Speinshartensem transferunt.

Copia chartacea saeculi XVIII. Bayer. Hauptstaatsarchiv, München in Re publica foederali Germanica, Klosterliteralien Speinshart 6,61-62. Cum superscriptione: «Ius paternitatis super ecclesiam Teplensem committitur a RR.DD. generali et [!].»

Simon¹⁾ permissione divina Praemonstratensis abbas et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale venerabili nobis in Christo fratri abbati²⁾ monasterii Spainshartensis nostri Praemonstratensis ordinis Ratisponensis dioecesis salutem in domino et in commissis diligentiam adhibere. Cum in monasterio Teplensi³⁾ nostri ordinis Pragensis dioecesis negligentia et incuria venerabilis fratris abbatis dicti loci Teplensis divinus ut intelleximux cesset cultus dictumque monasterium religiosus caret, cupientes ipsi monasterio ac saluti fundatorum providere, ut dictum monasterium debite reformetur in eoque vigeat regularis disci-

plina, paternitatem ipsius a venerabili fratre nostro abbate Strahoviensi⁴⁾ donec et quousque ipsum monasterium Strahoviense instituerit seu procuraverit tres aut quatuor religiosos, qui cultum divinum faciant in eodem, sustrahimus et tollimus atque vices et onus paternitatis ipsius auctoritate nostra tenore praesentium vobis committimus mandantes vobis tanquam patri abbati in his fore obedientes. Datum apud sanctum Quintinum in Viromandia^{a)} sub sigillo nostri generalis capituli mensis octobris die undecima anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono sedente ibidem nostro capitulo generali.

a) «Normandia», in cop.

¹⁾ Cf. notam 3 num. 56.

²⁾ Georgius Ochs (= Taurus) cf. notam 2 num. 56.

³⁾ Teplá.

⁴⁾ Joannes Haukap 1454-1470.

1460 oct. 8. Mechelen.

Simon abbas Praemonstratensis praeposito monasterii Chotesoviensis suisque successoribus moniales dicti monasterii velandi, infulam aliaque pontificalia a sede apostolica impetrandi necnon unum vel duos religiosos monasterii Teplensis aut alicuius alterius et praesertim fr. Johannem Pressert in capellanos monasterii Chotesoviensis eligendi, licentiam concedit.

Or. pergam. in Archivo centrali status, Praegae sign. RP Chotěšov num. 158. In pressula pergamenea fragmentum sigilli viridi coloris, in quo pars figurae abbatis stantis conspicitur.

Simon¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas venerabili nobis in Christo fratri monasterii seu cenobii Chotischaviensis [!]²⁾ ordinis nostri Premonstratensis Pragensis diocesis preposito³⁾ salutem in domino sincereque dilectionis affectum. Equitatis ratio suadet et approbat, ut preces illas clementer debeamus admittere, quae nec a iuris tramite nec a methado [!] deviant rationis et praesertim per quas honor et decus ordini nostro succedere videantur. Sane pro parte vestra nobis porrectis precibus favorabiliter inclinati vobis vestrisque successoribus prepositis moniales dicti monasterii Chotichaviensis [!] tempore ad hoc requisito velandi, infulam seu mitram aliaque pontificalia a sancta sede apostolica impetrandi necnon unum vel duos probos religiosos monasterii Teplensis

aut alicuius alterius, ordinis nostri et presertim fratrem Johannem Pressert [!]⁴⁾ in capellanos vestri cenobii eciam ipsorum propriorum prelatorum ad hoc non accedente consensu eligendi illosque dum se honeste regant quoad vixerint aut usque ad nostram revocationem retinendi licentiam vobis concedimus et facultatem decernentes vestrum pro tempore patrem abbatem in vos vestrosque successores et subditas vestras aliam quam statuta nostri ordinis concedant [!] et declarant iurisdictionem nullatenus habiturum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Mechlinie anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo die octavo mensis octobris.

¹⁾ Simon, cf. notam 3 num. 56.

²⁾ Chotěšov.

³⁾ Georgius Plotner de Tachov 1454-1481.

⁴⁾ Joannes Pressert, commemoratur annis 1458-1486 sub diversis nominibus: Presteter, Presseter, Preseter, Pressater, in lingua bohémica Pressatier, Presatěř. Annis 1466-1473 prior Teplensis, postea transiit ad monasterium Strahoviense (3. iun. 1486 Johannes Presseter de Tepla, prior Strahoviensis).

61

1464 oct. 11. Prémontré.

Simon abbas Praemonstratensis et capitulum generale fratri Aegidio canonico monasterii Teplensis ceterisque personis ordinis eiusdem de subtractione bullarum et privilegiorum apostolicorum praeposito Chotessoviensi subtractorum certa praecepta dat.

Or. perg. in archivo abbatae Teplensis, hodie in Arch. regionali status Pilsnae in Bohemoslovacia num. 156. Sigillum in praessula pergamenea ex ipsa littera abscissa et amissa similiter amissum est.

Symon¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale dilecto nobis in Christo filio fratri Egidio²⁾ canonico professo monasterii Teplensis³⁾ curato in villa Pernarcz⁴⁾ ceterisque personis nostri ordinis nobis subiectis salutem et mandatis hiis firmiter obedire. Vobis et cuilibet vestrum districte precipiendo mandamus et mandando precipimus, quatenus mox visis presentibus accedatis ad monasterium Chotiessoviense⁵⁾ et ibidem moneatis publice omnes personas nostri ordinis utriusque sexus spoliacione et subtractione bullarum et privilegiorum apostolicorum ipsi preposito eiusdem monasterii subtractorum noxios et conscios, quos et nos tenore

presencium monemus, quatinus infra quindecim dies post insinuacionem presencium, quorum quinque pro primo et quinque pro secundo et quinque pro tercio et peremptorio termino ipsi assignamus dictas bullas et privilegia apostolica ipsi preposito reddant et restituant cum effectu aut reddi et restitui procurent alioquin lapso dicto termino omnes nostri ordinis personas dicti scelleris conscias auctoritate nostra publice excommunicetis et excommunicatos denunciatis et alibi in ecclesiis nostri ordinis denunciare faciatis. In cuius rei testimonium sigillum nostri generalis capituli presentibus litteris duximus apponendum. Datum Premonstrati anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto die undecima mensis octobris sedente nostro capitulo generali.

[*In medio sub textu*]: J. de Scaveta⁶⁾).

¹⁾ Cf. notam 3 num. 56.

²⁾ Cf. notam 4 num. 55.

³⁾ Teplá.

⁴⁾ Pernárec, villa in districtu politico Plzeň-septemtriones in Bohemia occidentali.

⁵⁾ Cf. notam 2 num. 60.

⁶⁾ J. de Scaveta, ordinis notarius, occurrit prima vice 1452 (Orig. perg. in archivo generali status in civitate Düsseldorf in Re publica foederali Germanica, sign. Bestand Heinsberg, Norbertinerinnen, Urk. 151), ultima vice 1466 (Joester, Urkundenbuch, num. 531, p. 419).

1464 oct. 11. Prémontré.

Simon abbas Praemonstratensis et capitulum generale abbatem Speinshartensem et praepositum Chotesoviensem visitatores in circariis Bohemiae, Moraviae et Sclavoniae ad biennium instituunt.

Or. perg. in archivo abbatae Teplensis, hodie in Archivo regionali status Pilsnae in Bohemoslovia, num. 158. Sigillum in pressula pergamenea amissum. Litterae a vermibus partim devoratae.

Simon¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale venerabilibus nobis in Christo fratribus abbati²⁾ Spainsartensi et preposito³⁾ Chotiessoviensi monasteriorum nostri Premonstratensis ordinis Ratisponensis et Pragensis diocesis salutem et sinceram in domino caritatem ac in commissis diligenciam debitam adhibere. Vobis et vestrum cuilibet de quorum fidei industria et ordinis zelo non modicum confidimus firmiter et districte precipiendo mandamus et mandando precipimus, quatenus vos ambo simul aut alter vestrum si ad hoc pariter vacare non poteritis, assumpto secum aliquo

aliquo [!] nostri ordinis zelatore prelato vel canonico litterato visitetis hoc anno omnes et singulas ecclesias nostri ordinis, monasteria, personas et loca in circariis Boemie, Moravie et Slavonie constitutas vel constituta tam in spiritualibus quam in temporalibus et tam in capite quam in membris deum solum habendo pre oculis sollicite et attente corrigendo et reformando in eisdem, que secundum deum, fraterna [!] institucionem et nostri ordinis statuta corrigenda reppereritis seu eciam reformanda, maxime a singulis nobis et ordini subditis tria religionis essentialia vota laudabiliter observari et tam habituum quam aliarum curiositatum deformitates evitari necnon et bullam sanctissimi domini Pii⁴) pape secundi executioni demandari faciatis atque a deportatione rochetorum [!] et mantellorum [!] nigrorum sub penis inobediencie et excommunicationis desistant, prefata nostra auctoritate quibuscumque nobis subiectis precipiatis. Et ut hanc nostram commissionem perfectius et commodius exercere possitis, prelatos monasteriorum in dictis circariis constitutorum, si quem aut quos inobedientes seu inutiles aut nostri ordinis prevaricatores inveneritis suspendendi aut deponendi, resignaciones prelatorum propter iustas et rationabiles causas cedere vel resignare pretendendi, si pecierint recipiendo ipsisque redendo secundum suorum exigenciam meritorum et ordinis instituta de provisione competenti providendi et eam confirmandi ecclesiisque sic aut alias vacantibus de novis prelatiis salvo iure illorum quorum interest rite et canonice providendi seu provideri faciendi, appellaciones quascunque ad nos interiectas vel interponendi, audiendi et canonicos apostatas et fugitivos nostri ordinis capiendi, incarcerandi seu capi et incarcerari faciendi incarceratosque si meruerint educendi atque quod tales in alienis monasteriis reci [pian]tur et inobedientes propriis^a) abbatibus suis puniendi remittantur mandandi et prohibendi, cum subditis nostri ordinis utriusque sexus super voce, stallo, grisea tunic [a, velo, obedie]^a)n[cia nominat]^a) a dispensandi et eosdem ad omnes honores pristinos et actus legitimos restituendi prelatosque et eorum subditos si casus hoc requisive[ri]^a)t ad nostrum [ge]^a)nerale capitulum citandi tam prelatorum quam subditorum confessiones audiendi et eos a sententia iuris et ordinis in casibus dumtaxat nobis permissis absolvendi et eisdem penitentiam salutarem iniungendi. Taillias seu contribuciones ordinarias nobis et ordini nostro debitas quolibet anno pro tuicione iurium, privilegiorum et libertatum nostri ordinis rationabiliter impositas exigendi, petendi et recipiendi, quittandi de receptis et quittanciam dandi et concedendi contra illos, qui dictas taillias solvere recusaverint, excommunicationis sentenciam in suis prop-

riis ecclesiis et aliis locis vicinis fulminandi, illos vero, qui pro huiusmodi causa excommunicationis sententiam incurrerint, si eas solvere voluerint et cum effectu solverint, absolvendi statumque temporalitatis requirendi et cognoscendi ac prelatos eorumve subditos de omnibus et singulis redditibus, [proventibus, censibus]^a et emolumentis ad integrum compotum et legitimum calculum ac rationem annis singulis coram saniori parte conventus secundum formam et tenorem statutorum ordinis in scriptis redimendi et tradendi sub pena suspensionis ab administratione bonorum temporalitatis aliisque penis et censuris cogendi et compellendi prout vobis videbitur expedire. Et generaliter omnia alia et singula faciendi, exercendi [!], disponendi et ordinandi, que visitacionis requirit officium et que monasteriis et eorum personis utilia et decencia noveritis seu quomodolibet profutura vobis tenore presencium nostre concedimus plenitudinem potestatis, contradictores si qui fuerint aut rebelles per censuram ecclesiasticam appellacione remota compescendi invocato ad hoc si opus fuerit brachii secularis auxilio, referentes nobis et nostro proximo generali capitulo, que circa premissa et ea concernencia merito fuerint referenda presentibus post biennium minime valituris. Datum Premonstrati sub sigillo nostri capituli generalis anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto mensis octobris die undecima sedente nostro capitulo generali.

[*In parte dextra sub plica*]: J. de Scaveta⁵).

[*In dorso*]: Commissio Bohemie.

^a) litterae a vermibus partim devoratae.

¹) Cf. notam 1 num. 57.

²) Cf. notam 3 num. 56.

³) Cf. notam 3 num. 60.

⁴) Forsan bulla Pii papae II de dato 1464 maii 29., de qua vide J.J. Evers, *Formularium Praem. II*, pag. XIV num. 23.

⁵) Cf. notam 6 num. 61.

1464 oct. 13. Prémontré.

Simon abbas Praemonstratensis praeposito monasterii Chotesoviensis suisque successoribus moniales dicti monasterii velandi, infulam aliaque pontificalia a sede apostolica impetrantdi necnon unum vel duos religiosos monasterii Teplensis aut alicuius alterius in capellanos monasterii Chotesoviensis eligendi, licentiam concedit.

Or. perg. in Archivo status centrali Pragae sign. RP Chotěšov num. 164 asservatur. In pressula pergamenea sigillum quondam appensum nunc deest.

Simon¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas venerabili nobis in Christo fratri monasterii sive cenobii Chotiessowiensis ordinis nostri Premonstratensis Pragensis diocesis preposito²⁾ salutem in domino sincereque dilectionis affectum. Equitatis ratio suadet et probat, ut preces illas clementer debeamus admittere, que nec a iuris tramite nec a methodo deviant rationis presertim quas honor et decus ordini nostro succedere videantur. Sane pro parte vestra nobis porrectis precibus favorabiliter inclinati vobis vestrisque successoribus prepositis moniales dicti monasterii Chotiessowiensis tempore ad hoc requisito velandi, infulam seu mitram [!] aliaque pontificalia a sancta sede apostolica impetrata seu impetranda necnon unum vel duos probos religiosos monasterii Teplensis³⁾ aut alicuius alterius, ordinis nostri in cappellanos vestri cenobii etiam ipsorum propriorum prelatorum ad hoc non accedente consensu eligendi illosque dum se honeste regant quoad vixerint aut usque ad nostram revocationem retinendi licenciam vobis concedimus et facultatem decernentes vestrum pro tempore patrem abbatem in vos vestrosque successores et subditas vestras aliam quam statuta declarent et concedant [!] iurisdictionem nullatenus habiturum. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum. Datum Premonstrati anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quarto mensis octobris die decima tertia.

[*Sub plica a dextris*]: J. de Scaveta⁴⁾.

¹⁾ Cf. notam 3 num. 59.

²⁾ Cf. notam 3 num. 60.

³⁾ Cf. notam 4 num. 31.

⁴⁾ Cf. notam 6 num. 61.

[*Post 1466 maii 4.*¹⁾]

Simon²⁾ abbas Praemonstratensis [*et capitulum generale*] Georgium praepositum Chotesoviensem visitatorem annum circariarum Bohemiae et Moraviae Sclavoniaeque instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1466 iul. 30 datas (copia chart. anni 1621 in libro manuscriptio Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 80'-81' in bibliotheca monasterii Teplensis): «...Georgius³⁾ praepositus monasterii Chotiessoviensis

necnon regni Boemiae ac Moraviae Sclavoniaeque circariorum visitator annuus...»⁴⁾).

¹⁾ Discerni nequit, utrum institutio visitatoris tantum ab abbate Praemonstratensi (ergo extra tempus celebrationis capituli generalis) an etiam a capitulo generali facta sit.

²⁾ Cf. notam 3 num. 56.

³⁾ Cf. notam 3 num. 60.

⁴⁾ Georgius institutus est visitator iam anno 1464 oct. 11. (cf. num. 62) ad biennium, ergo usque ad celebrationem futuri capituli generalis anno 1466. Quia autem ab hoc anno (1466) mutatus es terminus celebrationis capituli generalis (dominica Cantate et diebus sequentibus) secundum nostram opinionem nova institutio visitatoris necessaria erat.

65

1466 oct. 10. St. Quentin.

Simon abbas Praemonstratensis Christiano abbati Steinfeldensi de Martino abbate Milocensi ad abbatiam Siloensem postulato scribit.

Orig. perg. in archivo generali status in civitate Düsseldorf (Res publica foederalis Germanica), sign. Steinfeld, Urk. Nr. 110, sigillum quondam in pressula pergamenea a litteris excisa pendens hodie una cum pressula deest.

In dorso manu fere coeva: Commissio ad prelatum in nova [?] electione et [?]. Alia manu: Symon permissione d. Symon permissione divina. Alia manu saec. fors. XVII.: Capsula 62.N.10mo. Litt. A. Alia manu fors. etiam saec. XVII.: Abbas Siloensis Regestum apud Joester, Urkundenbuch, num. 532, p. 419-420.

Symon¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas venerabili nobis in Christo fratri abbati²⁾ monasterii Steynveldensis nostri ordinis Coloniensis diocesis salutem in domino et in commissis fidem indubiam adhibere. Exhibita siquidem nobis pro parte venerabilis fratris nostri Martini³⁾ abbatis monasterii Milocensis nostri ordinis Pragensis diocesis peticio continebat quod nuper vacante monasterio Siloensi⁴⁾ eiusdem ordinis dicte diocesis per obitum quondam Johannis⁵⁾ dicti monasterii Siloensis ultimi abbatis et possessoris dilecti nobis Wencelaus [!]⁶⁾ prepositus Cunicensis, Wencelaus [!]⁷⁾ prior, Procopius⁸⁾ subprior et alii fratres et canonici dicti monasterii Siloensis ad eorundem abbatis electionem sive postulacionem procedentes prefatum Martinum per viam sancti spiritus concorditer in suum et dicti monasterii Siloensis abbatem et pastorem elegerunt sive postularunt. Cui electioni sive postulacioni dictus Martinus consensu et voluntate nostris semper resignatis consensit. Quare nobis humiliter pro parte dicti Martini et conventus Siloensis fuit supplicatum, quatenus eandem electionem sive postulacionem de eodem ut prefetur ad dictum monasterium Siloense factam confirmare,

laudare, ratificare et approbare nostrumque robur pariter et auctoritatem in hiis apponere et adiciere eundumque Martinum sic electum sive postulatum de filiali ecclesia Milocensi ad matricem Seloensem [!] quatenus opus sit transferre omnesque et singulos defectus [!] si qui in huiusmodi electione sive postulacione intervenerint supplere dignemur. Nos igitur ut dicto monasterio Siloensi de pastoris solatio salubriter provideatur, vacationum detrimentis viam precludere cupientes vobis, de cuius fidelitate ad plenum confidimus, auctoritate nostra committimus et mandamus, quatenus de meritis dicte electionis sive postulationis ipsiusque electi sive postulati sufficiencia et ydoneitate vos ad plenum informetis et si vobis constiterit, ipsum electum sive postulatum ad dictum monasterium Siloense fore et esse habilem et ydonem ac in spiritualibus et temporalibus circumscriptum et providum dictamque electionem sive postulacionem sic ut asseritur factam eandem electionem sive postulacionem auctoritate nostra confirmetis, laudetis, ratificetis et approbetis eidemque electo sive postulato curam, regimen et administracionem ipsius monasterii Siloensis cum omnibus iuribus et pertinenciis suis universis committatis atque de fructibus, redditibus, proventibus, iuribus et obventionibus universis eiusdem responderi faciatis^{a)} quatenus opus est, eundem de dicto monasterio Milocensi ad dictum monasterium Siloense transferratis omnesque et singulos defectus [!] si qui intervenerint in prefatis electione seu postulacione et quecumque inde secuta suppleatis electionemque seu postulacionem prefatas et quatenus opus est translacionem confirmetis, ratificetis, emologetis et approbetis. Quas in casum prefate assertionis et non alias laudamus, ratificamus, confirmamus, emologamus et approbamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum litteris presentibus duximus apponendum. Datum in sancto Quintino in Viromandia Noviomensis diocesis anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto mensis octobris die decima.

^{a)} *Post faciatis deletum sq [?], forsan erronee abbreviatum pro quatenus.*

¹⁾ *Cf. notam 3 num. 56.*

²⁾ *Christianus II. van Wijlre 1465-1467 abbas Steinfeldensis.*

³⁾ *Martinus I. abbas Milocensis 1455-1466, postea abbas Siloensis 1466-1468.*

⁴⁾ *Želiv.*

⁵⁾ *Joannes II. abbas Siloensis 1447-1466.*

⁶⁾ *Venceslaus III., praepositus Cunicensis 1453-1466.*

⁷⁾ *Venceslaus, prior Siloensis 1466-1467. Forsan idem ac Venceslaus supprior annis 1462-1463. Difficile discernendum, num idem sit ac Venceslaus prior qui commemoratur 1460 iul. 29.*

⁸⁾ *Procopius, supprior Siloensis 1466-1467.*

[1467 apr. 26.-28.]

Simon abbas Praemonstratensis et capitulum generale Guillermum abbatem monasterii Loci Restaurati Suessionensis diocesis et Georgium abbatem Speinshartensem visitatores circariarum Alamaniae [!], Hungariae, Poloniae, Bohemiae et Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1467 oct. 1. datas (copia chart. anni 1621 in libro ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 86^v in bibliotheca monasterii Teplensis): «...abbati Spainshartensi¹⁾ visitatori ordinis...», item 1467 nov. 4. (ibid. fol. 88^v): «...abbati monasterii Spainshartensis ordinis Praemonstratensis Ratisponensis diocesis visitatori generali praedicti ordinis per Alamaniam²⁾, Boemiam et Moraviam etc....», item 1467 dec. 17. (ibid. fol. 88^v-90^r): «...Georgius abbas monasterii Spainshartensis ordinis Praemonstratensis Ratisponensis diocesis visitator generalis dicti ordinis per Alamaniam, Boemiam ac Moraviam...». Mentio abbatis Loci Restaurati in duabus litteris 1468 ian. 10. datis (archivum monasterii Gerusensis in Austria, Westhaus Kopialbuch, sign. AG 1/2, pag. 52-53 et 54): «Guillermus³⁾ permissione divina ecclesiae seu monasterii beatae Mariae Loci Restaurati Praemonstratensis ordinis Suessionensis diocesis humilis abbas, procurator generalis totius eiusdem ordinis Praemonstratensis in curia Romana et [in copia erronee scriptum ut] alibi necnon visitator ac reformator ecclesiarum dicti ordinis in regnis, circariis et partibus Hungariae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae etc. per reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Simonem⁴⁾ dei et sanctae sedis apostolicae gratia Praemonstratensem abbatem et totius ordinis superiorem ac per generale capitulum praefati ordinis cum potestatis plenitudine principaliter constitutus et deputatus... Datum in civitate de Krembs decima die mensis ianuarii anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo nostro sub sigillo rotundo». (Sic in primis litteris. Alterae litterae cum parvis variationibus).

¹⁾ Cf. notam 2 num. 56.

²⁾ circariae ordinis in «Alamania» hic non specificantur.

³⁾ Guillermus 1467-1474; Locus Restauratus = Lieu-Restauré, prope Villers-Cotterets, dép. Oise, dioc. Soissons, nunc Beauvais in Gallia.

⁴⁾ Cf. notam 3 num. 56.

[ante 1470 iunii 21.]¹⁾.

Simon abbas Praemonstratensis Georgium abbatem Speinshartensem visitatorem generalem et commissarium unicum in regnis, provinciis ac circariis Ungariae, Bohemiae, Bavariae, Sueviae, Moraviae et Austriae instituit.

Litterae deperditae, cf. litteras Georgii abbatis Speinshartensis 1471 mart. 20. datas (R. Palme, Die Abtwahl im Stift Wilten von der Gründung bis zur Beendigung des Exemptionsstreites, Analecta Praemonstratensia XLVIII-1972, p. 36): «Georgius²⁾ divina permissione abbas monasterii...in Spainshart...in regnis Ungarie, Bohemie et provinciis Bavarie, Swevie, Moravie, Austrie ac circariis per reverendissimum in Christo patrem ac dominum dominum Symonem³⁾ eadem clemencia abbatem Premonstratensem processum, visitator generalis et commissarius unicus in potestatis plenitudine...».

¹⁾ *Litterae extra tempus celebrationis capituli generalis et ante obitum Simonis abbatis Praemonstratensis (21. iunii 1470, cf. J. Le Paige, Bibl. Praem. ord., p. 948) datae, propterea locus et dies ignorantur.*

²⁾ *Cf. notam 2 num. 56.*

³⁾ *Cf. notam 3 num. 56.*

[Post 1475 apr. 23.]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis Joannem abbatem Osterhovensem vicarium generalem et visitatorem specialem in regnis, partibus et circariis Bohemiae, Poloniae, Bavariae, Sueviae, Austriae, Slesiae, Moraviae instituit.

Litterae deperditae, cf. litteras 1476 febr. 8. datas (copia anni 1621 in libro ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 320^r in bibliotheca monasterii Teplensis): «Joannes²⁾ permissione divina abbas sanctae Margarethae in Osterhoven Praemonstratensis ordinis Pataviensis diocesis [!] per reverendissimum in Christo patrem et dominum dominum Hubertum³⁾ eadem permissione abbatem Praemonstratensem in regnis, partibus et circariis Boemiae, Poloniae, Bavariae, Sueviae, Austriae, Slesiae, Moraviae vicarius generalis et visitator specialis in potestatis plenitudine tam in spiritualibus quam in temporalibus specialiter deputatus...mandamus quatinus...coram nobis et collegis⁴⁾ nostris...compareatis...».

¹⁾ *Dies et locus litterarum extra tempus celebrationis capituli generalis, ergo tantum ab abbate Praemonstratensi datarum, ignorantur.*

²⁾ *Joannes IV. Schiltl abbas Osterhovensis 1461-1484.*

³⁾ *Hubertus de Monthermé abbas Praemonstratensis 1470-1497.*

⁴⁾ *Ex quo patet visitatorem Joannem plures collegas pro singulis sibi commissis circariis nominavisse.*

[Post 1476 maii 12.]¹⁾

Hubertus²⁾ abbas Praemonstratensis [et capitulum generale] Joannem abbatem Osterhovensem vicarium generalem et visitatorem unicum in

regnis, circariis et partibus Bohemiae, Poloniae, Bavariae, Austriae, Moraviae et Slesiae instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1476 aug. 30. datas (Or. perg., archivum abbatiae Plagensis in Austria, sign. num. 330, vetus sign. B.N.XV.): «Johannes³⁾ permissione divina monasterii sancte Margarethe virginis et martiris in Osterhoven ordinis Premonstratensis, Pataviensis diocesis, abbas ac in regnis, circariis et partibus Bohemie, Polonie, Bavarie, Austrie, Moravie et Slesie vicarius generalis et visitator unicus nostri ordinis...». Cf. etiam alias litteras eodem die datas (Or. perg. eiusdem archivi, sign. num. 331, vetus sign. B.N.XIV.): «Johannes permissione divina monasterii beate Margarete virginis et martiris in Osterhofen ordinis Premonstratensis, Pataviensis diocesis, abbas ac in regnis, circariis et partibus Bohemie, Polonie, Bavariae, Austrie, Moravie et Slesie vicarius generalis et visitator unicus...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 3 num. 68.

³⁾ Cf. notam 2 num. 68.

[1477 maii 4.-6. Laon]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis et capitulum generale Bernardum abbatem Gradicensem commissarium et visitatorem unicum in circariis Hungariae, Bohemiae, Poloniae, Daciae, Vadegotiae, Ilfeldiae, Sueviae, Bavariae, Vestfaliae etc. instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1478 febr. 17. datas (Orig. perg. in archivo status, Darmstadt in Re publica foederali Germanica, sign. Urk. Nr. 26 Ilbenstadt; editio minus accurata C.L. Hugo, Sacri et canonici ordinis Praemonstratensis annales, tom. I, col. DCLXX-DCLXXII): «Bernhardus²⁾ permissione divina abbas ecclesie Gradicensis ordinis Premonstratensis Olonucensis [I]³⁾ diocesis solus et unicus per reverendissimum in Christo patrem ac dominum dominum Hubertum⁴⁾ dei et apostolice sedis gracia abbatem ecclesie et ordinis Premonstratensis supremum necnon venerabile capitulum generale abbatum eiusdem ordinis in regnis et circariis Hungarie, Bohemie, Polonie [I]⁴⁾, Dacie, Wadgocie, Ylveldie, Swevie, Bavarie, Westphalie etc. commissarius et visitator in plenitudine potestatis cum clausula «et quatenus omnia et singula facientes, disponentes, ordinantes, que visitacionis requirit officium et que monasteriis et eorum personis utilia et decencia noveritis seu quomodolibet profutura» specialiter constitutus ac deputatus...».

¹⁾ Quo ad locum celebrationis capituli generalis cf. Valvekens, I, n.102, p. 150.

²⁾ Bernardus abbas Gradicensis tantum annis 1477-1485 occurrit sicut hodie scimus. Quia Bernardus (I). anni 1350 numquam existerat, est hic Bernardus sicut primus numerandus.

³⁾ recte Olomucensis. Olomouc, civitas in terra Moravia.

⁴⁾ Cf. notam 3 num. 68.

^{a)} recte Polonie.

[1478 apr. 19.-21.]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis et capitulum generale Bernardum abbatem Gradicensem commissarium et visitatorem unicum in circariis Hungariae, Bohemiae, Poloniae, Moraviae, Daciae, Vestfaliae, Vadegotiae, Ilfeldiae, Sueviae, Bavariae etc. instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1478 aug. 14. datas (Orig. perg., archivum generale status, Wiesbaden in Re publica foederali Germanica, sign. Abt. 11, num. 507): «[Bernhard]us²⁾ permissione divina abbas monasterii Gradiscensis, ordinis Premonstratensis, Olomucensis diocesis solus et [unicus commissarius et visitator per reverendissim]um in Christo patrem et dominum dominum Hubertum³⁾ dei et apostolice [!] sedis gracia abbatem ecclesie et ordinis Premonstra[tensis] supremum necnon] venerabile capitulum generale in regnis et circariis atque partibus Ungarie et Bohemie, Polonie atque Moravie, [Dacie, We]s[t]p[h]alie, Wadg[ocie], Yiveldie, Swevie et Bavarie etc. in plenitudine potestatis ac cum clausula «ecclesiisque sic et alias vacantibus de novis prelatiis salvo iure patrum abbatum providendi et provideri faciendi, electiones prelatorum ac electos et postulatos confirmandi» supremum [!sic, loco vel reprobandi] constitutus et principaliter [!sic, loco specialiter] deputatus...». (Ea quae uncis includuntur, propter nimiam laesionem litterarum suppleta sunt ex num. 70).

¹⁾ Ubi hoc anno capitulum generale celebratum sit plane ignoratur.

²⁾ Cf. notam 2 num. 70.

³⁾ Cf. notam 3 num. 68.

[Post 1480 apr. 30.]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis [et capitulum generale] Bernardum abbatem Gradicensem commissarium in circariis Vadegotiae et Ilfeldiae (forsan etiam in illis, quibus iam annis 1477 et 1478?) instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1481 ian. 12. datas (cop. coaeva, arch. status, Würzburg in Re publica foederali Germanica, sign. Mainzer Ingrossaturbuch 38, Liber latinus Dietheri, regiminis secundi, fol. 149^v-150^r): «...Bernhardi²⁾ abbatis monasterii Gradicensis dicti [= Praemonstratensis] ordinis, Olomuncensis [!]³⁾ diocesis commissarii in circariis Wadagocie [!] et Ilveldie...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 2 num. 70.

³⁾ Cf. notam 3 num. 70.

73

[Post 1481 maii 20.]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis [et capitulum generale?] Bernardum abbatem Gradicensem commissarium et visitatorem [unicum] in circariis Vadegotiae et Ilfeldiae (forsan etiam in illis quibus iam annis 1477 et 1478?) instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1481 iul. 20. datas (Or. perg., archivum status, Darmstadt in Re publica foederali Germanica, sign. Urk. Nr. 27, Ilbenstadt): «...Bernhart²⁾ der dan czu derselben czyt waz abbas Gradicensis Premonstre [!] ordens Olmer [!]³⁾ bischthum, eyn commissarius und eyn visitator in circariis Wadegocensis [!] und Ilfeldensis [!] und hatte soliche folmechtige befele von dem obersten herren des ganczen ordens dem apt⁴⁾ von Premonster [!...]».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 2 num. 70.

³⁾ Olomouc, germanice Olmütz, sedes episcopatus hodie archiepiscopatus in Moravia.

⁴⁾ Cf. notam 3 num. 68.

74

[Post 1482 maii 5.]¹⁾

Hubertus²⁾ abbas Praemonstratensis [et capitulum generale] Udalricum abbatem Windbergensem visitatorem unicum in circariis Bavariae, Bohemiae, Moraviae et Austriae instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1482 sept. 18. datas (copia anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 320^v-321^v in bibliotheca monasterii Teplensis): «Nos Udalricus³⁾ divina permissione abbas in Windberg ordinis Praemonstratensis Ratisponensis diocesis [!] in circariis Bavariae, Boemiae, Moraviae et Austriae praenotati ordinis unicus visitator...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 3 num. 68.

³⁾ Udalricus IV. Hummel 1467-1496.

75

[1483 apr. 27.-29. Braine.]¹⁾

Hubertus abbas Praemonstratensis et capitulum generale Bernardum abbatem Gradicensem commissarium, visitatorem ac reformatorem in regnis et circariis Hungariae, Poloniae, Bohemiae ac Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1483 sept. 6. datas (orig. perg., archivi monasterii Teplensis hodie in archivo regionali status Pilsnensi, sign. num. 188): «Bernhardus²⁾ abbas Gradiczensis [...] per reverendissimum Hubertum³⁾ abbatem ecclesie et ordinis Premonstratensis supremum necnon capitulum generale commissarius, visitator ac reformator in regnis et circariis Hungarie, Polonie, Bohemie ac Moravie...».

¹⁾ *Quo ad locum celebrationis capituli generalis hoc anno cf. Joester, Urkundenbuch num. 566.*

²⁾ *Cf. notam 2 num. 70.*

³⁾ *Cf. notam 3 num. 68.*

76

1485 maii 3. St. Quentin.

Hubertus abbas Praemonstratensis et capitulum generale abbatem Strahoviensem visitatorem in circariis Hungariae, Poloniae, Bohemiae et Moraviae ad triennium (= 1485-1488) instituunt.

Or. perg. in archivo monasterii Teplensis, hodie in archivo regionali status Pilsnensi, RP Teplá num. 189. Sigilli cerae coloris viridi in pressula pergamenea fragmentum partis mediae, ubi conspicitur sanctus Augustinus sedens, in manu sinistra pedum tenens, manu dextra benedicens, cum aureola circa caput. Ex utraque parte litterae AU G'T servatae sunt. A parte sinistra s. Augustini duo abbates cum pedis, a parte ipsius dextra tantum pedum conspicitur, figura valde attrita. Ex circumscriptione sigilli parva fragmenta remanserunt. Cf. Pl. Lefèvre, L'emploi et la garde du sceau communautaire dans l'Ordre de Prémontré, AP XXXVIII-1962, p. 91, n. 14.

Hubertus¹⁾ permissione divina abbas Premonstratensis et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale venerabili nobis in Christo confratri nostro Montis Syon²⁾ nostri ordinis Premonstratensis diocesis Pragensis abbati^{a)}³⁾ salutem^{a)} et mandatis nostris diligenter obedire. Vobis in virtute salutaris obediencie firmiter et districte precipiendo mandamus et harum serie mandando committimus, quatenus assumpto vobiscum aliquo nostri ordinis zelatore prelato vel canonico litterato visitetis debite^{a)} omnia et singula monasteria, personas et loca nostri ordinis antedicti in circariis Hungarie, Polonie [...], Bohemie et Moraviae constitutas et constituta tam in spiritualibus quam temporalibus et tam in capite quam in membris deum solum habendo pre oculis sollicite et actente corrigendo et reformando in eisdem, que secundum deum, privilegia, constitutiones et statuta nostri ordinis corrigenda et reformanda repperitis. Potissime faciatis a singulis sepedicti nostri ordinis subditis tria

religionis essentialia vota firmiter et inviolabiliter observari et habitum decentem cum rasura debita deferri ac tam habituum, almuciorum, velorum, cantus et rasure quam aliarum curiositatum et variorum colorum deformitates evitari. Volentes preterea, ut futuris temporibus annis singulis nostro generali capitulo prelati prout tenentur iuxta formam et tenorem statutorum et regularium constitutionumstrarum ac privilegiorum personaliter compareant aut procuratorem sufficienter fundatum in casibus legitimi impedimenti ad id transmittant et desuper per vos moneantur diligenter et advisentur alioquin contra eos et eorum quemlibet absentem in nostro proximo capitulo indubie procedemus prout rationis equitas et rigor tam privilegiorum quam statutorum nostri ordinis suadebunt. Quodque pastores seu abbates de bonis, redditibus, proventibus et emolumentis ecclesiarum et monasteriorum suorum legalem compotum, rationem et calculum legitimos in presencia prioris, supprioris et sanioris partis congregacionum et conventum singulis annis sub pena privacionis ab administracione temporalitatis aliisque censuris iuxta formam statutorum et nostri ordinis constitutionum facere et declarere cogatis et compellatis. Vobis eciam concedimus et tenore presentium committimus potestatem et auctoritatem confessiones audiendi omnium personarum nostri ordinis in dictis circariis et partibus constitutarum ad vos recursum habencium et easdem tam a sententia excommunicacionis ordinis et iuris in casibus nobis permissis, quam a suis peccatis humiliter et devote confessis absolvendi et eisdem penitenciam salutaris [!]^b iniungendi necnon cum subditis nostri ordinis super voce, stallo et obediencia nominata ad intercessionem ipsorum prelatorum seu aliquorum proborum virorum et alias iuxta suorum exigenciam demeritorum dispensandi et ad omnes honores pristinos et actus legitimos restituendi, scolares ad studium destinandi et eisdem secundum facultates eorundem monasteriorum providendi, apostatas et fugitivos capiendi seu capi faciendi et eosdem incarcerandi necnon absolvendi. Eciam ad ecclesias nostri ordinis emittendi et alias disponendi prout vobis videbitur opportunum. Elecciones quoque prelatorum ac etiam electos postulatos et translatos iure cuiuslibet salvo confirmandi vel reprobandi ipsosque diocesanis ad curam animarum et munus benedictionis suscipiendi, presentandi et si fratres aut canonici ecclesiarum seu monasteriorum de novo pastore eligendo fuerint discordes et de facili ad concordiam non possint [!] reduci eciam si personas non ydoneas et insufficientes elegerint aut si vicium aut vicia in electionibus aut cessionibus seu postulacionibus intervenerit seu quovismodo intervenerint prop-

ter quod ius provisionis illarum ad nos sit devolutum, eisdem ecclesiis providendi, convocationes etiam prelatorum vel conventuum earundem ecclesiarum ad quas tutus non patebit accessus propter imminencia pericula ad loca tuta faciendi et ibidem visitandi expensasque moderatas ab ecclesiis seu prelatis earundem visitatis secundum earundem facultates iuxta nostri ordinis instituta petendi, exigendi et recipiendi et prelatos ad id compellendi. Et potissime, si per debitam informacionem inveneritis dilectum filium nostrum Tristamum [!]⁴⁾ fuisse canonice electum in prepositum Chotiessoviensem eandem electionem confirmetis aut infirmetis et de novo eidem prepositure provideatis de persona ydonea, sufficienti et congrua, prelatos si quem aut quos inobedientes, inutiles aut sepe dicti ordinis nostri prevaricatores repperieritis deponendi et amovendi et ipsis ecclesiis seu monasteriis de novis prelatis providendi, appellationes vero tam prelatorum quam subditorum nostri ordinis ad nos interiectas recipiendi et cognoscendi, taillias quoque ordini nostro debitas annuatim non solutas tam pro presenti, retroactis annis et futuris usque ad revocationem presentis commissionis in preinsertis circariis potestatem et recipiendi atque quictancias [!] de receptis dandi ac nobis et capitulo nostro generali de receptis per vos calculum, rationem et reliqua faciendi, prestandi, satisfaciendi [!] contra illos, qui taillias seu contribucionesolvere recusaverint, excommunicationis sententiam in suis propriis ecclesiis et locis universis^{a)} fulminandi et illos, qui pro huiusmodi causa excommunicationis sententiam incurrerint, siolvere voluerint absolvendi et generaliter omnia alia et singula faciendi et ordinandi, que visitacionis officium requirunt et que ecclesiis seu monasteriis et earum personis utilia, opportuna et decencia fore noveritis, vobis presentium tenore facultatem concedimus atque potestatem, contradictores si qui fuerint per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescendi invocato etiam ad hoc si opus fuerit brachii secularis auxilio. Datum in opido sancti Quintini Viromandensis, Noviomensis diocesis sub sigillo nostri generalis capituli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto die tertia mensis maii sedente ibidem nostro generali capitulo. Presentibus usque ad triennium duraturis.

[*In dextra parte sub plica*]: Gerardus Dalendin⁵⁾ manu propria.

o[rdinis] n[otarius].

[*In sinistra parte in plica*]: Visa H⁶⁾).

^{a)} scriptum in rasura.

^{b)} sic in orig., loco «salutarem».

¹⁾ Cf. notam 3 num. 68.

²⁾ Mons Sion = Strahov.

³⁾ Joannes Starüstka 1470-1486 abbas Strahoviensis.

⁴⁾ Tristramus Černin de Chudenice, 9. ian. 1479 prior Teplensis, praepositus Chotesoviensis electus 1. apr. 1481, resignavit 18. iul. 1492, obiit 17. oct. 1510.

⁵⁾ Gerardus Dalendin, notarius ordinis, commemoratur (nomine suo diverso modo corrupto: 1477 maii 6. G. Jalendin (*Valvekens, Acta I*, p. 150), 1492 maii 21. G. Dalendin (*ib. p. 165*), 1497 «fiat unum servitium solemne pro anima mag. Gerardi Dalemni notarii ordinis nuper defuncti» (*ib. p. 168*).

⁶⁾ Sine dubie H = Hubertus abbas Praemonstratensis, de quo cf. notam 3 num. 68.

1485 maii 4. St. Quentin.

Hubertus abbas Praemonstratensis praeposito monasterii Chotesoviensis suisque successoribus moniales dicti monasterii velandi, infulam aliaque pontificalia a sede apostolica impetrandi necnon unum vel duos religiosos monasterii Teplensis aut alicuius alterius in capellanos monasterii Chotesoviensis eligendi, licentiam concedit.

Or. perg. in Archivo status centrali Pragae sign. RP Chotěšov num. 203, servatur. Sigillum quondam in pressula pergamenea pendens nunc deest.

Hubertus¹⁾ permissione divina Premonstratensis abbas venerabili nobis in Christo fratri monasterii seu cenobii^{a)} Chotiesoviensis ordinis nostri Premonstratensis Pragensis diocesis preposito²⁾ salutem in domino sincereque dilectionis affectum. Equitatis ratio suadet et approbat, ut preces illas clementer debeamus admittere, que nec a iuris tramite nec a methodo deviant rationis presertim quas honor et decus ordini nostro succedere videantur. Sane pro parte vestra nobis porrectis precibus favorabiliter inclinati vobis vestrisque successoribus prepositis moniales dicti monasterii Chotiesoviensis tempore ad hoc requisito velandi, infulam seu mitram aliaque pontificalia a sancta sede apostolica impetrata seu impetranda necnon unum vel duos probos religiosos monasterii Teplensis³⁾ aut alicuius alterius, ordinis nostri in capellanos vestri cenobii etiam ipsorum propriorum prelatorum ad hoc non accedente consensu eligendi illosque dum se honeste regant quoad vixerint aut usque ad nostram revocationem retinendi licentiam vobis concedimus et facultatem decernentes vestrum pro tempore patrem abbatem in vos vestrosque successores et subditas vestras aliam quam statuta declarant iurisdictionem [!] nullatenus habiturum. Datum apud sanctum Quintinum in Viromandia sub sigillo nostro anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo quinto die quarta mensis maii.

[*Sub plica a dextris*]: Daniau⁴⁾)

^{a)} *Post «cenobii» deletum in fine lineae «Chot».*

¹⁾ *Cf. notam 3 num. 68.*

²⁾ *Cf. notam 4 num. 76.*

³⁾ *Teplá.*

⁴⁾ *Daniau, notarius seu scribe abbatís Praemonstratensis, non autem capituli generalis, occurrit tantum hoc anno 1485 et 1491 maii 3., Joester, Urkundenbuch, num. 609, pag. 468 (in editione scriptum Saman, secundum litteras ab I. Joester receptas, legi debet Daniau).*

78

1487 maii 14. Braine.

Hubertus abbas Praemonstratensis et capitulum generale Vladislao Bohemiae regi etc. de reformatione monasteriorum, signanter Teplensis, in Bohemia scribunt.

Copia chartacea de anno 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 114^v cum superscriptione (in fol. 114^r): «Litterae reverendissimi generalis et capituli ad regem Vladislaum», in bibliotheca monasterii Teplensis.

Serenissimo ac illustrissimo principi metuendissimoque Vladislao¹⁾ dei gratia Boemiae regi, marchioni Moraviae etc., domino nostro gratiosissimo, Hubertus²⁾ abbas Praemonstratensis et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale humillima recommendatione cum orationibus deo devotis. Serenissime ac illustrissime princeps et domine noster gratiosissime. Clara nobilitatis et magnificentiae principum memoria per haec gloriosa in conspectu dei et commendabilis apud deum et homines esse dignoscitur aeterna retributione digna cum ea faciunt, quae in augmentum divini cultus et conservationem religionis proveniunt animarumque salutem abundantius operantur. Cum igitur vestrae praeclarae maiestatis affectio, fama publica referente, id exposcat, ut in vestro regno divinum servitium continuatur, religiones conserventur et personarum earundem^{a)} reformatio procuretur in salutem animarum praesertim nostrae candidae religionis puritatem et munditiam denotantur altissimo gratiarum actiones referimus assidueque sumus et in dies erimus nostri creatori preces affundere pro tanto principe, quem dominus noster Ihesus Christus hodiernis temporibus ad conservationem status ecclesiastici et nostri ordinis reformationem contulit, unde etiam vestris litteris gratanter susceptis gavisi sumus et gaudemus. Quibus satisfaciendo ut in monasterio Teplensi³⁾ vestro in inclito regno constituto fratres regularem obser-

vantiam nostri ordinis ibidem degentes deo possint famulari...^{b)} iuxta ipsius nostri ordinis instituta et ad litterarum vestrarum nobis directarum tenorem alios proprio abbati⁴⁾ Teplensi ibidem vivere recusantes iuxta reformationem ibidem factam ut aliis reformatis fore possint impedimento et tantae reformationis obumbrare videantur bravium, ipsos ab obedientia proprii praelati absolvimus et absolutos decrevimus eosque relinquentes obedientiae, cui iussistis assignari. Insuper vestram regalem celsitudinem supplicamus, quatenus monasteria nostri ordinis vestro in regno constituta atque personas eorundem et signanter dictum monasterium Teplense in postulandis benigniter exaudire et favoribus gratiosis providere seu provideri facere nosque et ordinem nostrum semper et in omnibus recommissos habere velitis et dignemini. Et nos preces continuas apud altissimum effundemus pro vestra regia maiestate, quam deus conservet in aevum. Ex monasterio sancti Evodii⁵⁾ anno MCCCC LXXXVII die 14. mensis maii sedente ibidem nostro capitulo generali.

^{a)} «earundum», *cop.*

^{b)} *Vacuum locum in extensione aliquot litterarum, in copia.*

¹⁾ Vladislaus II. rex Bohemiae 1471-1516, ab anno 1490 etiam rex Hungariae.

²⁾ Cf. notam 3 num. 68.

³⁾ Teplá.

⁴⁾ Sigismundus Hansmann, abbas Teplensis 1458-1506, cf. etiam not. 10 num. 57.

⁵⁾ Monasterium sancti Evodii = Braine apud Soissons, dép. Aisne in Gallia.

[Post 1488 maii 4.]¹⁾

Hubertus²⁾ abbas Praemonstratensis [et capitulum generale] Paulum³⁾ abbatem Lucensem visitatorem generalem in circaria Bohemiae, Moraviae et Austriae⁴⁾ [ad triennium] instituunt.

Litterae deperditae, apud Valvekens, *Acta I*, nulla mentio. Quia autem anno 1485 maii 3. abbas Strahoviensis ad triennium (= 1485-1488) institutus est et anno 1492 abbas Teplensis litteras suas perperam abbati Lucensi tamquam visitatori scripsit, conici potest abbatem Lucensem revera anno 1488 visitatorem ad triennium (= 1488-1491) institutum fuisse (cf. *Annales monasterii Teplensis*, tom. I, fol. 117^v, in bibliotheca monasterii Teplensis, ubi copia litterarum 1492 apr. 29. scriptarum, cum superscriptione: «Litterae...missae ad reverendum dominum abbatem Lucensem, qui quidem tunc non egit visitatorem, sed abbas Gerucensis...»). Cf. etiam litteras 1492 maii 6. datas (copia anni 1621 in libro ms. *Annales monasterii Teplensis*, tom. I, fol. 326^v): «Venceslaus⁵⁾ permissione divina humi-

lis abbas monasterii Iherucensis Praemonstratensis ordinis Pataviensis diocaesis [!] necnon Austriae, Bohemiae, Moraviae etc. visitator generalis...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 3 num. 68.

³⁾ Paulus abbas Lucensis monasterii in Bohemoslovia 1484-1520.

⁴⁾ Paulum abbatem Lucensem munus visitatoris harum terrarum obiisse ex eo conicimus, easdem terras nominari in litteris successoris eius in munere visitatoris nempe abbatis Gerusensis anno 1492 maii 6. datis. Joanni Starůstka abbati Strahoviensi commissae sunt insuper anno 1485 etiam circariae Hungariae et Poloniae ad visitandum, quae forsitan hic sub abbreviatione «etc.» latent.

⁵⁾ Venceslaus Ruepl abbas Gerusensis 1485-1500.

80

[Post 1491 maii 1.]¹⁾

Hubertus²⁾ abbas Praemonstratensis [et capitulum generale] Venceslaum abbatem Gerusensem visitatorem generalem circariae Austriae, Bohemiae, Moraviae etc. instituunt.

Litterae deperditae, cf. litteras 1492 maii 6. datas (copia anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 326^v in bibliotheca monasterii Teplensis): «Venceslaus³⁾... abbas monasterii Iherucensis... necnon Austriae, Bohemiae, Moraviae etc.⁴⁾ visitator generalis...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 64.

²⁾ Cf. notam 3 num. 68.

³⁾ Cf. notam 5 num. 79.

⁴⁾ Cf. notam 4 num. 79 versus finem.

81

[1497 apr. 23.-25.]

Sede abbatiali Praemonstratensi vacante tres primi abbates¹⁾ ordinis et capitulum generale praepositum Domus Dei Vratislaviensis diocesis visitatorem circariarum Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Tusciae, Calabriae et terrae Ierosolimitanae ad biennium instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta I, p. 170: «Visitatores anni XVII [= 1497] praesentis: ... Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Tusciae, Calabriae et terrae Ierosolimitanae: Praepositus²⁾ Domus Dei³⁾ in Vratislaviae diocesi ad biennium»⁴⁾.

¹⁾ Nempe s. Martini Laudunensis, Floreffiensis et Cuissiacensis.

²⁾ Nomen ignoratur.

³⁾ Domus Dei = Czarnovs, in Polonia.

⁴⁾ Moravia, Sicilia, Cyprus forsitan per errorem scribae aut copistae desunt, quamquam occurrunt in litteris num. 82, 85, 86, 87.

82

[1498 maii 13.-15. Laon.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem²⁾ abbatem s. Martini Laudunensis et priorem³⁾ Praemonstratensem visitatores annuos circariarum Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Ierosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta I*, p. 187: «Visitatores anni praesentis: ... Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Ierosolimitanae: abbas s. Martini Laudunensis²⁾ cum priore Praemonstratensi³⁾...».

¹⁾ Joannes de l'Ecluse 1497-1512.

²⁾ Joannes Poullaillier 1485-1522.

³⁾ Forsan Simon Vassali, qui occurrit in litteris 1494 febr. 3. datis (J.L. Paige, *Bibl. Praem. ord.*, p. 949-951).

83

[1498 maii 13.-15. Laon.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale ratificant omnia agitata per Bartholomaeum abbatem Milocensem patrem abbatem monasterii Plagensis in depositione Waldrici quondam praepositi monasterii Plagensis, qui debet carceri mancipari donec abbati Milocensi necessarium videbitur.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta I*, p. 179: «Item, fiat specialis littera, quomodo capitulum ratificet omnia agitata per abbatem²⁾ monasterii Milovicensem [!], patrem abbatem monasterii Plagensis, in depositione domini Waldrici³⁾ quondam praepositi in monasterio Plagensi et quod carceri mancipetur donec et quousque sibi visum fuerit necessarium quod ipse Waldricus deterius non committat».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Bartholomaeus 1493-1499, abbas Milocensis, antea annis 1490-1493 praepositus de Nová Říše in Bohemoslovia.

³⁾ Waldricus (Ulricus) praepositus Plagensis 1490-1493, depositus. Secundum L. Pröll, *Geschichte des Prämonstratenserstiftes Schlägl*, p. 106 obiit iam anno depositionis suae 1493, quod autem veritati opponit. Cf. etiam *Acta Plagensium per annales decursus distincta*, ms. chart. annorum 1645-1649 auctore Francisco Freisleben (archivum abbatae Plagensis in

Austria Superiore, ms. 16, fol. 79^v): «Annus D[omini] 1493... Romanorum rex... Maximilianus I. Hic de Plagensium deplorato statu ac tricus inter Udalricum praepositum et conventum (forte qui e Plagensibus fugere a facie persequentis Udalrici coacti de iniuriis quiritati sunt) certior factus sine mora litteras ultimis diebus octobris ad abbatem Milovicensem [*sic loco veteris formae Milocensem*] Bartholomaeum mittit eique iniungit, ut qua pater abbas autoritate sua rem protinus componat ac criminum reos ex sacri ordinis praescripto debitis poenis subiiciat. Acceptis litteris Bartholomaeus mox advolat Plagam congregatoque capitulo praesentibus multis viris nobiles ac prae ceteris dominorum fundatorum de Rosis [= *de Rosenberg in Bohemia australi*] commissariis in iudicium seu conventum citat Udalricum. Comparet reus, scelera quae prius recensita obiecta publice aliaque scripto per fratres (ut ordinis decori consuleretur) oblata agnoscit, in genua lachrimans provolutus ultro insignia praelaturae, annulum, claves etc. publice deponit, ipse in poenitentiam perpetuis ab abbate Milovicensi [*sic loco Milocensi*] carceribus adiudicatus in iisdem vitam finit non quidem hac vice, sed post aliquot tempus nam nihil de eius incarceratione in litteris depositionis dicitur, legere tamen est in responsoriis litteris abbatis Milovicensis [*sic loco Milocensis*] ad conventum, in quibus referuntur minae eius, quod monasterium igne consumere cogitaret et ob eam deinde causam ad perpetuos carceres iussus est...».

[ante 1499 apr. 28. Schlägl.]

Joannes praepositus Plagensis cum suo conventu Joanni¹⁾ abbati Praemonstratensi et capitulo generali de fratre Osvaldo Poch diacono religioso eiusdem monasterii, qui monasterium Plagense incendit scribit.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta I, p. 193: «Item, visis litteris domini praepositi Selagensis²⁾ ac conventus dicti monasterii eorum sigillis sigillatis et munitis, quibus cavetur fratrem Oswaldum Poch³⁾ fuisse diaconum et religiosum dicti monasterii aliquo ductum spiritu, monasterium praedictum incendisse et hoc inhumanum nefas perpetrasse fuisse confessum; attenta qua confessione, matura deliberatione super hoc habita, convocato iurisperitorum consilio, praesens capitulum condemnavit et condemnat eundem fratrem Oswaldum ad perpetuos carceres toto tempore vitae suae in pane tristitiae et aqua doloris, salva tamen gratia capituli generalis».

¹⁾ Cf. notam I num. 82.

²⁾ Joannes IV. Großhaupt 1493-1499 praepositus Plagensis. Non agitur hic, ut habetur apud Valvekens, Acta I, p. 193 nota 56, de monasterio Siloensi (bohemicè Želiv), cui numquam praepositus praeerat. Selagensis derivatur hoc in loco a Schlägl, quod est germanice Plaga in lingua latina.

³⁾ Oswaldus, diaconus iam anno 1481 forsitan idem, de quo scribit 1512 iul. 16. Georgius abbas Milocensis Petro abbati Teplensi (copia recentior in archivo monasterii Siloensis, hodie in archivo regionali status in Třeboň in Bohemia meridionali) et qui forsitan poenam suam in monasterio Milocensi adhuc luebat.

[1499 apr. 29.-30. Saint Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale priorem Praemonstratensem visitatorem annuum in circariis et terris Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Jerosolimitanae cum potestate substituendi instituunt.

Littera deperditae, cf. Valvens, Acta I, p. 197: «Visitatores anni praesentis: ... Hungariae, Austriae, Poloniae, Boemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Ierosolimitanae: Prior Praemonstratensis²⁾ cum potestate substituendi».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 3 num. 82.

[1500 maii 17.-19. Saint Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale priorem Praemonstratensem et priorem collegii Parisiensis visitatores annuos in circariis et regnis Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Jerosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvens, Acta I, p. 206: «Visitatores anni praesentis quingentesimi: ... Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Hierosolymitanae: prior²⁾ Praemonstratensis, assumpto secum priore³⁾ collegii Parisiensis».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 3 num. 82.

³⁾ Thomas de l'Escluse, religiosus monasterii Viromandensis (Vermand, dép. Aisne in Gallia), factus est prior collegii Parisiensis anno 1498 (Cf. Valvens, Acta I, p. 177).

[1501 maii 9.-11. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Tugdualdum abbatem Cuissiacensem visitatorem annuum cum potestate substituendi circariarum, regnorum et terrarum Hungariae, Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri et terrae Jerosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 17-18: «Visitatores anni praesentis quingentesimi primi:... Hungariae et Austriae, Poloniae, Bohemiae, Moraviae, Tusciae, Siciliae, Calabriae, Cypri, terrae Ierosolymitanae: dominus Cuisiacensis²⁾ cum potestate substituendi».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Tugdualdus de Vennes 1479-1505; Cuissy, in dép. de l'Aisne, dioc. Laon nunc Soissons in Gallia.

88

[1502 apr. 24.-26. St. Quentin]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Osterhoviensem visitatorem circariarum et terrarum Siciliae, Calabriae, Cypri, terrae Ierosolimitanae, Bavariae, Hungariae et Bohemiae ad triennium instituunt. Debet etiam cogere moniales Wennenses ad recipiendum confessorem ordinis.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 30-31: «Item, in commissione abbatis Osterhoviensis²⁾ visitatoris Bavariae, Hungariae et Bohemiae, inseratur clausula specialis, scilicet quod cogat moniales Wennenses³⁾ ad recipiendum confessorem nostri ordinis, probum et idoneum et hoc sub excommunicationis poenis et cum auxilio brachii saecularis, si opus sit, etiam appellatione remota. Visitatores anni praesentis quingentesimi secundi:... Siciliae, Calabriae, Cypri, terrae Ierosolymitanae, Bavariae, Hungariae et Bohemiae: Osterhoviensis abbas⁴⁾ ad triennium».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Joannes V. Retzinger 1500-1504.

³⁾ Wenau in circaria Vestphaliae.

⁴⁾ Cf. notam 2 superius.

89

[1502 apr. 24.-26. St. Quintin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Thomam priorem collegii Parisiensis visitatorem annum circariarum et terrarum Austriae, Moraviae, Poloniae et Tusciae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 31: «Visitatores anni praesentis quingentesimi secundi:... Austriae, Moraviae, Poloniae, Tusciae: prior scholarium²⁾...».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 3 num. 86.

1503 apr. 5. Teplá.

[Sigismundus abbas et conventus Teplensis Joanni] abbati Praemonstratensi et capitulo generali testimonium mag. Pauli archidiaconi Zacensis et Venceslai decani Teplensis de homicidio in monasterio Teplensi perpetrato cum proprio additamento mittunt.

Copia chartacea de anno 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 125^v - 126^v in bibliotheca monasterii Teplensis. (Cf. etiam num. 92 et 97).

1503 febr. 14. Schwamberg.

Nos magister Paulus¹⁾ archidiaconus Zacensis, plebanus Tachoviensis et magister Venceslaus²⁾ decanus Teplensis, plebanus Planensis vocati atque rogati in certo negotio lamentabili et inaudito ad audiendum atque exam[in]andum in castro Schwambergk³⁾ tres fratres monasterii Teplensis, puta Nicolaum⁴⁾ conversum, Joannem Nurnberga⁵⁾ diaconum et Georgium⁶⁾ accolitum in praefato castro vinculatos, quia nocturno tempore puta feria VI sanctae Scholasticae in nocte ante diescentem⁷⁾ quidam officialis domini abbatis Martinus⁸⁾ curam gerens monasterii ab annis triginta per vispillones ex conspiratione talium fratrum in caemiterio [!] monasterii occisus est. Nos tamen ad optata praefati domini abbatis Teplensis⁹⁾ praefatos fratres meliori via et forma, ut decuit, praesentibus domino priore¹⁰⁾ monasterii et fratre Petro¹¹⁾ eiusdem monasterii, domino Georgio¹²⁾ curato Cladronensi et domino Henrico¹³⁾ praedicatore Planensi, praefatos fratres in causa praefati homicidii examinavimus atque in formam, ut patet infra, subscripsimus.

Primus frater Nicolaus conversus et professus monasterii Teplensis dixit viva voce, quod ipse et frater Joannes de Nurnberga et frater Georgius cum uno laico Joanne¹⁴⁾ famulo domini abbatis simul conspirarunt ante quatuor septimanas, qualiter ipsum Martinum officialem captivare et expoliare [!] vellent, habita tali conspiratione illud una noctium octo diebus ante factum proposuerunt attentare, sed tali nocte nihil effecerunt, quia idem officialis ea nocte domi non erat. Demum quia ipsis tempus congruum videbatur in nocte mane s. Scolasticae ipsum praefatum Nicolaum conversum induxerunt, ut accederet cubile ipsius officialis, ut ipsum evocaret. Sic praefatus Nicolaus accessit dicens, ut officialis surgat et ad dominum abbatem veniat. Tali evocatione officialis non surrexit, secundo pulsans super ianua officialis prioribus verbis, officialis surrexit descendens per gradum. Veniens super caemiterium [!] monasterii, quia hac via voluit transire ad abbatem, irruerunt in eum Joannes famulus domini abbatis, famulus capitanei, quidam sutor¹⁵⁾ et frater Nurnberga et ipsum officialem in caemiterio lethalibus vulneribus vulnerantes occiderunt.

Secundus frater Nurnberga diaconus dixit quod ante tres hebdomadas vel quasi iuxta conspirationem, ut praefatus Nicolaus conversus dixit, voluerunt nocturno tempore praefatum officialem exspoliare. Sic vocatus officialis per conversum Nicolaum in nocte s. Scolasticae in caemiterio [!] volens accedere

dominum abbatem per quendam supradictum sutorem et famulum capitanei et familiarem domini abbatis occisus est. Et ibi frater Nurnberga in tali vulatione atque occisione ipsius officialis praesens fuit et ipsi fratri Nurnberga, quia officialem tenuit, unus digitus amputatus est. Mox ibi frater Nurnberga tunicam suam in caemiterio [!] prope cadaver officialis reliquit et statim illi vispillones cum fratre Nurnberga ad habitationem officialis venerunt et bona illius inventa rapuerunt. En in tali habitatione praefatus frater Nurnberga scapulare proprium reliquit et per murum monasterii clam aufugit.

Tertius frater Georgius accolitus de Cubito¹⁶⁾ publice coram nobis confessus dixit quod fuit in tali conspiratione, sed non iuvit ipsos in facto homicidii nec affuit nec in expoliatione [!] bonorum officialis per praefatos facta praesens fuit.

Haec praescripta audientia acta est per nos magistros suprascriptos maiori diligentia, uti potuimus in castro Schambergk [!] anno domino etc. tertio die vero s. Valentini [= 1503 febr. 14.] in stuba inferiori hora meridiei facta. Quare in fidem praemissorum et robor sigilla nostra propria duximus subapprimenda.

[*Ab abbate Teplensi Sigismundo et conventu eius monasterii additum*]: Postremo, reverendissimi patres, ut supra scripta testimonia firmius roborentur, saepedictus sutor¹⁷⁾ per generosum dominum de Schwamberg¹⁸⁾ tutorem monasterii detentus et vinculatus et tortoria manu examinatus feria sexta ante Iudica [= 1503 mart. 31.] praesentibus capitaneo nostri monasterii Teplensis et duobus iuratis consularibus civitatis Teplensis¹⁹⁾ illis per nos evocatis coram nobis, praefatis magistris etc. feria quarta post Ambrosii [= 1503 apr. 5.] in monasterio Teplensi, quae ex sutore audierunt, dixerunt, quae brevitatis causa scripto tacentur. Sed per omnia sutor in suo examine ad plenum cum fratribus suprascriptis deliberato animo et concorditer concordat. Quare, dignissimi patres²⁰⁾, factum volventes in venerabili congregatione vestra atque revolvendes, quid in facto faciendum erit, gratiosius per scripta edocebitis.

¹⁾ Magister Paulus archidiaconus Zacensis 1501-1504, plebanus Tachoviensis 1501-1504. Sine dubio idem ac Paulus Peckmendl, artium liberalium magister, plebanus Tachoviensis, qui prima vice occurrit 1496, tunc erat autem etiam decanus Teplensis 1495-1496 et etiam forsane idem ac Paulus plebanus Tachoviensis occurrens iam anno 1488.

²⁾ Magister Venceslaus decanus Teplensis 1502-1503, sicut plebanus Planensis occurrit 1495-1503.

³⁾ castrum Schwamberg recte Schwanberg, bohemicè Švamberk, apud villam Krasikoy in districtu politico Tachov in Bohemia occidentali, a saeculo XVII. ruina.

⁴⁾ De quo secus nihil scitur.

⁵⁾ Itidem.

⁶⁾ Itidem.

⁷⁾ id est 10. febr. 1503.

⁸⁾ Martinus dictus Czirlicka (sic in ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 125^v in bibliotheca monasterii Teplensis), officialis abbatis Teplensis ab anno circiter 1473 (ut patet ex hic dictis), † 10. febr. 1503.

- ⁹⁾ De quo cf. notam 10 num. 58.
¹⁰⁾ Antonius prior Teplensis, de quo cf. notam 5 num. 92.
¹¹⁾ Verisimiliter postea abbas Strahoviensis 1509 et Teplensis 1509-1526, cf. etiam notas 4 num. 119, 10 num. 120, 3 num. 123, 2 num. 138.
¹²⁾ Georgius curatus Cladronensis 1498-1503.
¹³⁾ Occurrit tantum hoc anno.
¹⁴⁾ De quo secus nihil scitur.
¹⁵⁾ Nomen ignoratur.
¹⁶⁾ Cf. notam 6 hic superius. Cubitus (lat.) = Loket (bohémice) = Ellbogen (germanice), castrum et oppidum in Bohemia occidentali.
¹⁷⁾ Cf. notam 15 hic superius.
¹⁸⁾ Henricus I. dominus de Schwamberg (Schwanberg), rexit dominium annis 1490-1523.
¹⁹⁾ Nomina capitanei monasterii Teplensis et duorum iuratorum civitatis Teplensis ignorantur.
²⁰⁾ i.e. abbas Praemonstratensis et capitulum generale.

1503 apr. 7. Teplá.

Sigismundus abbas Teplensis Joanni abbati Praemonstratensi de fratre quodam e monasterio Teplensi fugiente scribit.

Copia chart. anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 327^{r-v} in bibliotheca monasterii Teplensis.

Reverendissimo in Christo patri et domino domino Joanni¹⁾ summo abbati Praemonstratensi et totius ordinis eiusdem iudici atque reformatori generali sibi observantissimo Sigismundus²⁾ abbas monasterii Teplensis Pragensis diocesis etc. humillimam subiectionem ad vota paratissimam. Retroactis temporibus, reverendissime pater, quidam frater³⁾ ex nostro conventu ausu temerario et immemor propriae salutis nostrum monasterium clam non valvis patentibus, sed aliunde exivit subtracto nostro sigillo et fictis litteris praeter nostram voluntatem et obedientiam litteras licentiatórias ex vestra paternitate, ut cursui mundano plus inserviret, obtinuit. Reverendissime pater, scire volumus vestram reverendissimam paternitatem quod ex tali licentia multa incommoda et scandala ordini per talem fratrem et alios fratres qui tales falsas litteras habent, eveniunt. Nam instabiles fiunt et vagi. Quare, venerabilis pater, petimus omni humilitate nolentes reverendissimam paternitatem vestram in facto informare, velit de caetero talem facilitatem non amplectere neque talibus fratribus discolis iuxta sinistram informationem tales litteras dare, quoniam formam litterarum ex vestra paternitate obtenturunt. Hic praesentialiter simul fratribus cum prae-

sentibus mittimus. Ipsis fidem dare velitis, si qua in tali negotio coram paternitati vestrae oretenus proposuerint ac si in persona propria vestrae paternitati loqueremur. Sed quia in regno nostro plurimi per tales fratres discolos scandalizantur, ideo si ratio dictat et assensus paternitatis vestrae foret, petimus propter ulteriora scandala vitanda, scriptis vestris et auctoritate, quia qui condidit legem, habet infringere eam⁴⁾, tales litteras revocare et annullare velitis et de coetero non dare, sed ut in monasterio alio reformato stare velint, ipsis licentiam scriptis dare possitis. Ex monasterio nostro Teplensi feria VI post Ambrosii anno etc. tertio.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 58.

³⁾ Forsan Joannes Pral [?], de quo cf. litteras num. 99 et notam 5 ibidem.

⁴⁾ Unde hoc «qui condidit legem, habet infringere eam» depromptum sui nullo modo investigari potuit.

92

1503 apr. 7. Teplá.

Sigismundus abbas, Antonius prior, Clemens supprior, Georgius circator, Joannes cantor et totus conventus monasterii Teplensis Joanni abbati Praemonstratensi et capitulo generali de homicidio in monasterio Teplensi scribunt.

Copia chartacea de anno 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 327^v-328^r, in bibliotheca monasterii Teplensis. (Cf. etiam num. 90 et 97).

Salutem in eo, qui est salus, cum prompta obedientia. Naturali ratione dictante illuc fugitur, ubi spes exauditionis minime repellitur. Reverendissime in Christo pater ac domine, domine abbas¹⁾ monasterii Praemonstratensis atque humanissimi patres et domini in capitulo Praemonstratensi congregati, domini et maiores amplissimi. Humili ausu agredimur vestras paternitates non abs re nostro scripto petentes favoroso precatu et intuitu sanctae et splendidae religionis ordinis Praemonstratensis nobis et conventui nostri monasterii Teplensis²⁾ sana consilia et paternam informationem (quia nova inibi cultura reformationis agitur) dare in certo casu, proh dolor, nephando atque a seculis inaudito et ad plenum ex scripto his inserto audietur, ad optata nostra. Et ex loco vestro refugii non dedignemini nos neque conventum nostrum Teplensem, quia ad nos factum non spectat, sed ad vestram reverendissi-

mam paternitatem. Quare speramus nostra ad optata gratiosius informationem in facto dabitur volente iustitia. Decretum paternitatis reverendissimae vestrae, quicquid in hoc casu fore agendum (factum seriusius pensantes, quia fama facti per totum regnum volat) suum sorcietur effectum. Modo sententia per paternitatem vestram lata fuerit. Petimus igitur summa prece, quia singula ad plenum scripto demandare non possumus, praesentibus fratribus missis, si qua vivae vocis oraculo proponent, ipsis fidem atque credentiam iuxta commissionem nostram dare velitis. In hoc nobis et sanctae religioni rem pergratam atque favore condignam gratiosius agetis. Ex monasterio Teplensi anno etc. tertio feria VI post Ambrosii.

Reverendissimo in Christo patri et domino domino Joanni³⁾ summo abbati Praemonstratensi dignissimo necnon venerabilibus patribus dominis et maioribus nostris in capitulo Praemonstratensi congregatis nobis patribus favoriosis et plurimum dilectis.

Sigismundus⁴⁾ abbas Teplensis.

fr. Antonius⁵⁾ prior.

fr. Clemens⁶⁾ supprior.

fr. Georgius⁷⁾ circator.

fr. Joannes⁸⁾ cantor et totus conventus monasterii Teplensis.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Teplá.

³⁾ Cf. notam 1 num. 82.

⁴⁾ Cf. notam 10 num. 57.

⁵⁾ Antonius, prior Teplensis prima vice occurrit 2. mart. 1502, abbas Strahoviensis electus 30. iul. 1516, confirmatus 30. nov. 1517. Abbas Teplensis electus 28. febr. 1526, obiit 7. maii 1535.

⁶⁾ Clemens, supprior Teplensis, prima vice occurrit 4. nov. 1502, electus praepositus Chotsoviensis 30. iul. 1504, obiit 15. ian. 1519.

⁷⁾ Georgius circator Teplensis prima vice occurrit 4. nov. 1502.

⁸⁾ Joannes cantor monasterii Teplensis, hoc tempore tantum hic occurrit.

1503 apr. 7. Teplá.

Sigismundus abbas Teplensis duos fratres monasterii sui, Clementem et Georgium sacerdotes ad Joannem abbatem Praemonstratensem proficiscentes omnibus dominis spiritualibus et saecularibus commendat.

Copia chartacea de anno 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 328^r in bibliotheca monasterii Teplensis.

Nos Sigismundus¹⁾ miseratione divina abbas monasterii Teplensis ordinis Praemonstratensis Pragensis diocæsis [!] recognoscimus universaliter per praesentia nostra scripta, quod consensu unanimi in capitulo nostro conclusimus pro necessitate monasterii fratrem Clementem²⁾ et fratrem Georgium³⁾ nostri monasterii Teplensis professos sacerdotes atque legitime ordinatos ad reverendissimum dominum patrem et dominum, dominum Joannem⁴⁾ abbatem in Praemonstrato iudicem et generalem ordinis Praemonstratensis mittendos. Quos praesentibus legatione mittimus atque universis dominis spiritualibus et secularibus ipsos attentius in domino commendamus fratres volentes gratia divina ad sacra celebranda, ut obediens et in omnibus fidei catholicae subiectos admittere atque in omnibus eorum necessitatibus ad eorum optata illis favore condigno nostro intuitu subvenire ac pie tractare velitis. Ex nostro monasterio Teplensi feria VI post Ambrosii anno nostrae salutis 1503.

¹⁾ Cf. notam 10 num. 57.

²⁾ Cf. notam 6 num. 92.

³⁾ Cf. notam 7 num. 92.

⁴⁾ Cf. notam 1 num. 82.

94

[1503 maii 14.-16. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Osterhoviensem visitatorem circariarum Bavariae, Hungariae et Bohemiae ad triennium instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 44: «Visitatores anni praesentis quingentesimi tertii: ... Bavariae, Hungariae et Bohemiae: Osterhoviensis²⁾ ad triennium». Cf. etiam litteras ipsius visitatoris 1503 iun. 24. datas (copia anni 1621 in ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 329^r): «Joannes dei gratia abbas in Osterhoffen, Bavariae, Boemiae etc. visitator».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 88.

95

[1503 maii 14.-16. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Nicolaum²⁾ praepositum Plagensensem visitatorem annum Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, etiam mentio suo loco apud Valvekens, Acta II, p. 44 deest, sed ex actis capituli generalis anno 1504 maii 5. et sqq. celebrati conici potest, anno 1503 pro Moravia eundem praepositum Plagensen visitatorem annum institutum fuisse. Absentia visitatoris pro Moravia anno 1503 in actis capituli generalis forsitan per lapsum calami copistae anni 1661 explicari potest.

¹⁾ Cf. notam I num. 82.

²⁾ Nicolaus IV. de Schestau 1499-1522, resignavit.

96

[1503 maii 14.-16. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Nicolaum Brinnet (Brunet) priorem collegii Parisiensis visitatorem annum circariarum et terrarum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Cypri, terrae Jerosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 43-44: « Visitatores anni praesentis quingentesimi tertii... Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Cypri, terrae Ierosolimitanae: Prior scholarium²⁾.

¹⁾ Cf. notam I num. 82.

²⁾ Nicolaus Brinnet (Brunet), religiosus s. Joannis Ambianensis, institutus est prior collegii Parisiensis a capitulo generali hoc ipso anno 1503, cf. Valvekens, Acta II, p. 39 et destitutus a capitulo generali anno 1505, cf. Valvekens, Acta II, p. 64.

97

[1503 maii 14.-16. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joanni abbati Osterhoviensi committit se ad monasterium Teplense conferendi et super homicidio in personam Martini Czirlicka servitoris eiusdem monasterii se diligenter et debite informandi, cum potestate substituendi aliquem praelatum ordinis.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 37-38: «Item, super homicidio²⁾ a certis diebus citra per fratrem Iohannem diaconum, Georgium acolytum et Nicolaum conversum, religiosum [!] monasterii Teplensis, Pragensis dioecesis ut fertur, in personam Martini Girleben [!]³⁾ servitoris dicti monasterii, ordinat capitulum quod fiat commissio specialis dirigenda abbati⁴⁾ Osterhoviensi, visitatori circariae Bavariae⁵⁾ eidem praecipiendo expresse quatenus poterit, ad praefatum monasterium Teplense se conferat et super huiusmodi homicidio se diligenter et debite informet. Et si per debitam informationem reperit praedictos Iohannem, Georgium et Nicolaum aut eorum alterum homicidium huius-

modi directe vel indirecte perpetrasset, eos et eorum quemlibet ad perpetuos carceres in pane tristitiae et aqua doloris auctoritate capituli condemnet; praedictam poenam passuros in dicto monasterio vel alio aliquo loco, ubi commodius et opportunius fieri poterit tutiori; quidem mutare poterit quando et quotiens opus fuerit; cum potestate substituendi aliquem nostri ordinis praelatum, casu quo ad hoc vacare non possit». (Cfr. etiam num. 90 et 92).

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. litteras num. 90 et 92.

³⁾ Cf. notam 8 num. 90. «Girleben» est corruptela copiae anni 1661 et legi debet «Czirlicka», ut legitur in ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 125^v.

⁴⁾ Cf. 2 num. 88.

⁵⁾ Simul et Hungariae et Bohemiae, cf. num. 94.

98

[1503 maii 14.-16. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale licentiam dat Nicolao praeposito Plagensi, ad professionem et in religiosum sui monasterii fratrem Wolfgangum Carten religiosum monasterii Windbergensis recipiendi, casu quo abbas dicti monasterii Windbergensis ad hoc consenserit.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 42: «Item, capitulum dat licentiam abbati²⁾ Plagensi recipiendi ad professionem et in religiosum sui monasterii fratrem Wolfgangum Carten³⁾ religiosum monasterii Windbergensis, casu quo abbas⁴⁾ dicti monasterii Windbergensis ad hoc consenserit».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 95. Loco «abbati» scribi debebat «praeposito», quia monasterio Plagensi illis temporibus tantum praepositus praeerat. De praeposito Nicolao cf. notam 2 num. 95.

³⁾ Affirmari nequit num idem sit ac Wolfgangus Carnifex, quia hic iam anno 1495 erat parochus Windbergensis, 1512 in Viechtach, demum annis 1519-1523 abbas Windborgensis.

⁴⁾ Paulus 1496-1511.

99

1503 maii 16. St. Quentin.

Joannes abbas Praemonstratensis Sigismundo abbati Teplensi de oboedientia a praeposito Chotesoviensi abbati Teplensi praestanda, de fratribus proprii monasterii absolvendis et rehabilitandis et de commissione fratris Johannis Pral (?) revocanda scribit.

Or. perg. in archivo monasterii Teplensis hodie in archivo regionali status Pilsnensi, num 233.

Cop. chart. anni 1621 in libro ms. Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 328^v in bibliotheca monasterii Teplensis.

Johannes¹⁾ permissione divina abbas Premonstratensis ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinentis [!] tocius eiusdem ordinis iudex superior [!] et generalis reformatore nostro dilecto confratri Sigismundo²⁾ monasterii abbati Teplensis nostri ordinis salutem in domino. Cum equitatis ratio suadeat et approbet, ut illi debeant maioris gracie fulciri stipendiis, quorum id exposcunt virtuosa opera, merita et de quorum anteacta vita presumitur eos de virtute in virtutem laudabilius processuros, de igitur tua prudentia, discrecione plurimum confisi et eciam tuis votis et precibus annuantes [!] volumus et mandamus, quatinus [!] ex parte nostra commissionem acquisitam per prepositum³⁾ Chotischowensem tui monasterii religiosum a reverendissimo domino domino Premonstratensi nostro predecessore⁴⁾ de non prebenda tibi obedientia revoces et anulles [!] et de cetero prebeat obedientiam quemadmodum decet religiosum suo abbati prebere. Ulterius tibi concedimu[s a]c^{a)} facultatem damus tuos religiosos de presenti existentes ac in posterum sub tua obediencia devenientes [a]a) et levioribus culpis absolvere ac eciam si aliqui tue ecclesie [religiosi propter sua delicta vocem et stallum perdere]a) contingeret per presentes eis reddere et eos reabilitare concedimus. Eciam si aliqui [tui]a) fratres causa apostasiam [!] ad nos accederent et secundum eorum verborum relacionem litteras a nobis obtin[er]a)ent gracie receptionis si e contrarium relationis inveneritis, volumus secundum nostri ordinis statuta puniri. Ulterius intelleximus fratrem Johannem Pral[?]b) unam commissionem a nobis obtinuisse quam quidem vobis mandamus revocare et annullare quoniam sue commissionis potestatem vult excedere. Datum in urbe sancti Quintini in Viromandia Noviomensis diocesis anno domini millesimo quingentesimo tertio decima sexta die maii ibidem nostro sedente capitulo.

[*Sub plica a dextris*]: Nicolaus Dassonneville⁶⁾ [*?et eius signum notariale*].

[*Sub plica a sinistris*]: Visa [*alia manu scriptum*].

[*In dorso manu ferre coeua*]: Privilegium domini Premonstratensis super aliquibus casibus, quatenus prepositum ad obedienciam prestandam inducat, apostatas ab irregularitate absolvat et voces perdentium in pristinum gradum reinstituatur.

^{a)} Ea, quae per devoracionem a vermibus perditae sunt, suppleri potuerunt ex copia anni 1621.

^{b)} Pral scriptum supra lineam.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 57.

³⁾ Erhardus Mugler 1492-1504, resignavit.

⁴⁾ Hubertus de Monthermé 1470-1497. De hac commissione nihil scitur.

⁵⁾ Johannes Pral [?], tantum hac vice occurrit. Forsan idem, de quo mentio in litteris num. 91 nota 3.

⁶⁾ Nicolaus Dassonneville, notarius vel scribe abbatís Praemonstratensis, non autem capituli generalis.

100

[1504 maii 5.-7. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Osterhoviensem visitatorem annum circariarum Bavariae, Hungariae et Bohemiae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta II*, p. 54-55: «Visitatores anni presentis quingentesimi quarti»: ...Bavariae, Hungariae, Bohemiae: Osterhoviensis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 88. Quae institutio mutata est 1504 sept. 21., cf. litteras num. 104.

101

[1504 maii 5.-7. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Nicolaum praepositum Plagensem visitatorem annum Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta II*, p. 54-55: «Visitatores anni praesentis quingentesimi quarti...Moraviae: Plagensis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 95. Quae institutio mutata est 1504 sept. 21., cf. litteras num. 104.

102

[1504 maii 5.-7. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Nicolaum Brinnet (Brunet) priorum collegii Parisiensis visitatorem annum circariarum et terrarum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Cypri et terrae Jerosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta II*, p. 54-55: «Visitatores anni praesentis quingentesimi quarti: «...Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Cypri et terrae Ierosolimitanae: Prior scholarium²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 96.

1504 sept. 15. Prémontré.

Joannes abbas Praemonstratensis Sigismundo abbati Teplensi de fratre Erhardo Mugler quondam praeposito Chotiesoviensi scribit.

Copia chartacea anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 331^v in bibliotheca monasterii Teplensis.

Joannes¹⁾ permissione divina abbas ecclesiae sancti Joannis Praemonstratensis totiusque eiusdem ordinis iudex superior et generalis reformator Sigismundo²⁾ abbati ecclesiae Teplensis nostri ordinis dioecesis [!] Pragensis salutem. Nuper ad praesentiam nostram frater Erhardus Mugler³⁾ quondam monasterii Chotiesoviensis praepositus nostri ordinis Teplensis ecclesiae expresse professus accedens in spiritu humilitatis et in animo contrito nobis humiliter supplicavit, quatenus eundem, qui instante diaboli fraude Katherinam Usilowskam⁴⁾ praepositurae praedictae sororem carnaliter cognovit ac ex eadem prolem genuit, absolvere vellemus eumque recipere dignaremur. Iustis nostrorum subditorum petitionibus, quae a tramite iustitiae non discordant nec deviant a semita rationis benigniter annuere volentes contritionemque ipsius ac spontaneam voluntatem prospicientes vestigia Christi insequi cupientes, qui per prophetam dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat⁵⁾, in virtute salutaris obedientiae tibi mandamus, ut praedictum fratrem a sentiis excommunicationis absolutum a nobisque a casu praedicto misericorditer dispensatum super locum, stallum, vocem omnemque habilitatem restitutum et ad pristinum statum reductum in domo tua recipere valeas, imponentes singulis utriusque sexus silentium, ne praedictum casum illi impropere aut dicant sub poenis in statutis contentis eidem iniungentes, ut singulis secundis feriis unius anni ab esu carnum se abstineat decemque diebus sabbathi continuis ieiunet incipiens die sabbathi post festum omnium sanctorum. Praeterea ut plenius perspexeris, mandamus et mandantes committimus, ut praeposito singulisque personis praedicti monasterii districte et firmiter inhibeas, ut bona per praedictum fratrem ibidem acquisita saltem illorum medietas ad usum suum eidem restituantur, quibus toto tempore vitae suae gaudere et uti poterit. Datum Praemonstrati sub sigillo nostro anno domini MDIV die 15. septembris.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 57.

³⁾ Cf. notam 3 num. 99.

⁴⁾ Cf. etiam Valvekens, *Acta II*, p. 90-91. Katharina Ausilowska obiit 4. aug. 1544 (*necrologium Chotesoviense*).

⁵⁾ Cf. Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat *apud Ezech. 33, 11*.

1504 sept. 21. St. Quentin.

Joannes abbas Praemonstratensis abbatem Teplensem visitatorem circariarum [!] Bohemiae et Moraviae ad triennium instituit.

Copia chartacea anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I., fol. 332^{rv} in bibliotheca monasterii Teplensis.

Joannes¹⁾ permissione divina Praemonstratensis abbas venerabili nobis in Christo fratri abbati²⁾ monasterii Teplensis nostri Praemonstratensis ordinis salutem et studiosam in commissis diligentiam adhibere. Vobis, de cuius fide et discretione ac ordinis zelo plurimum in domino confidimus, firmiter et districte in virtute sanctae obedientiae praecipientes mandamus tenoreque praesentium committimus, quatenus assumpto vobiscum aliquo nostri ordinis zelatore praelato vel canonico litterato visitetis semel in anno omnia et singula monasteria nostri antedicti ordinis in circariis [!] Boemiae et Moraviae constituta tam in spiritualibus quam temporalibus et tam in capite quam membris deum solum habendo prae oculis sollicite et attente corrigendo et reformando in eisdem, quae secundum deum, nostri ordinis privilegia et statuta corrigenda repperieritis seu etiam reformanda. Et ut hanc nostram commissionem plenius et liberius exequi valeatis, praelatos monasteriorum in praetactis circariis constitutorum, si quae aut quos inutiles, inobedientes aut ordinis nostri praevaricatores vel alias vitiosum ingressum ad suas habuisse praelaturas inveneritis, deponendi ad cedendumque compellendi et eorum cessiones seu resignationes si petierint et iustas resignationis seu cessationis causas allegaverint, admittendi sive recipiendi. Necnon de novis praelatis canonice providendi ac provideri faciendi, convocationes etiam praelatorum et locorum et monasteriorum praefatorum si expediens fuerit propter causas nostrum ordinem concernentes ipsosque praelatos et principales suorum conventuum religiosos propter imminetia pericula, ad quorum monasteria non patet seu patebit tutus accessus ad tuta loca convocandi et eosdem inibi visitandi talliasque et contribu-

tiones annuatim ordinis pro tenore iurium eiusdem debitas et debendas futuris temporibus petendi, exigendi et recipiendi ac quittantias de receptis sub sigillo vestro dandi et concedendi contra illos, qui eas solvere recusaverint, excommunicationis sententiam fulminandi et eos, qui solverint cum effectu absolvendi. Et generaliter omnia alia et singula faciendi, disponendi et ordinandi, quae monasteriis et eorundem personis utilia et decentia prospexeritis vel alias cognoveritis profutura ac si nos faceremus seu facere possemus, si praesentes essemus quoties et quando ac ubicunque necesse fuerit super praemissis omnibus et singulis cum potestatis nostrae plenitudine omnimodem et plenam vobis cum potestate subdelegandi concedimus facultatem. Contradictores si qui fueri[n]t^{a)} de ordine nostro vel rebelles per censuram ecclesiasticam compescendo, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Et quicquid super praemissis feceritis, nobis anno quolibet vel citius quo poteritis rescire aut transmittere non omittatis. Praesentibus post triennium a data praesentium minime valituris. Datum sub sigillo nostro apud sanctum Quintinum in Viromandia anno domini MDIV die vigesima prima mensis septembris.

^{a)} «fuerit» in copia.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 57.

105

[1505 apr. 20.-22. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Sigismundum abbatem Teplensem visitatorem circariarum Bavariae, Hungariae et Bohemiae cum potestate substituendi ad triennium instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta II*, p. 65: «Visitatores anni praesentis quingentesimi quinti: ... Bavariae, Hungariae, Bohemiae: Abbas Teplensis²⁾ cum potestate substituendi ad triennium...», *ibid.* p. 67: «Hungariae et Bohemiae: Teplensis»³⁾).

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 57.

³⁾ In hac secunda mentione nomen visitoris circariae Bavariae forsan per errorem scribae deest.

106

[1505 apr. 20.-22. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Nicolaum praepositum Plagensem visitatorem annum Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta*, II, p. 65-66: «Visitatores anni praesentis quingentesimi quinti: ...Moraviae: Praepositus Plagensis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 95.

107

[1505 apr. 20.-22. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Thomam priorem collegii Parisiensis visitatorem annum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae, Cypri et terrae Ierosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta* II, p. 65-66: «Visitatores anni praesentis quingentesimi quinti: ...Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae, Cypri et terrae Ierosolimitanae: Prior scholarium²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Thomas de l'Escluse, abbas s. Joannis Ambianensis, institutus est denuo prior collegii Parisiensis ab eodem capitulo generali, cf. Valvekens, *Acta* II, p. 64.

108

1506 maii 10. St. Quentin.

Joannes abbas Praemonstratensis et capitulum generale Sigismundum abbatem Teplensem visitatorem circariarum Hungariae, Bohemiae et Moraviae instituunt.

Orig. pergam., in archivo monasterii Teplensis, hodie in archivo regionali status Pilsnensi, num. 242. Sigillum in pressula pergamenea quondam appensum hodie perditum est, remanserunt tantum exigua fragmenta cerae viridi coloris. Cf. Valvekens, *Acta* II, p. 85-86, ubi de duobus visitoribus sermo fit, nempe de abbate Teplensi pro Hungaria et Bohemia et de praeposito Plagensi pro Moravia ad triennium. Cf. etiam Valvekens, *Acta* II, p. 77-78 de fratre Erhardo Mugler, quondam praeposito Chotesoviensi, qui erronee Magler appellatur et de circaria Poloniae, ut scriptum est per evidentem errorem copistae loco Bohemiae.

Johannes¹⁾ permissione divina abbas Premonstratensis et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale venerabili dilectoque nobis in Cristo confratri abbati²⁾ monasterii Teplensis [!] salutem in domino sempiternam. De precelso celorum habitaculo filius dei unigenitus ad ima mundi ut hominem de laqueo servitutis eripiat, in quem ipsum suggestio proiecerat serpentina, vestem nostre mortalitatis induit, volens proprii aspersione sanguinis incendia perpetui cruciatus extinguere ac suos eterna morte possessores vite perhennis efficere possessores. Qui commisse sibi legacionis in regione peccantium exercens officium in universum mundum discipulos quos elegerat destinavit creature cuilibet evangelium predicare vicarium suum per hoc instruens, ut quotiens per semetipsum iniunctum sibi officium exercere nequiret, eius exemplo tales in partem sue sollicitudinis assumeret, qui vices ipsius possent tam laudabiliter^{a)}. De vestris igitur sciencia, prudencia et discrecione non immerito confidentes vobis in virtute salutaris obediencie firmiter et districte precipiendo mandamus et harum serie mandando committimus, quatenus assumpto vobiscum aliquo nostri ordinis zelatore prelado aut canonico litterato visitetis diligenter omnia et singula monasteria, personas et loca nostri ordinis in circariis Hungarie, Bohemie et Moravie constitutas et constituta tam in spiritualibus quam in temporalibus et tam in capite quam in membris deum solum habentes pre oculis sollicite, diligenter et attente corrigentes et reformantes in eisdem, que secundum Deum, privilegia, constitutiones et statuta nostri ordinis corrigenda et reformanda repperieritis. Potissime faciatis a singulis sepedicti ordinis nostri subditis tria religionis essentialia vota necnon statuta noviter modificata de verbo ad verbum, de sententia ad sententiam secundum eorum formam et tenorem ad unguem et practicari et inviolabiliter observari, habitum et vestes decentes cum rasura debita deferri ac tam habituum, almuciorum, velorum et cantus quam aliarum curiositatum et variorum colorum deformitates evitare volentes preterea, ut futuris temporibus annis singulis nostro generali capitulo prelati prout tenentur iuxta formam et tenorem statutorum et regularium constitutionum ac privilegiorum personaliter compareant aut procuratorem ad hoc sufficientem fundatum in casu legitimi impedimenti ad id transmittant alioquin contra eos et eorum quemlibet absentem prout iuris fuerit et rationis ac equitas et rigor tam privilegiorum quam statutorum nostri ordinis suadebunt procedentes, confessiones omnium personarum nostri ordinis in dictis circariis et partibus constitutarum ad vos recursum

habencium audiendi et easdem tam a sententia excommunicationis ordinis et iuris in casibus nobis permissis quam a suis peccatis humiliter et devote confessis absolvendi et eisdem penitentiam salutarem iniungendi necnon subditis nostri ordinis super voce, stallo etiam obediencia nominata, grisea tunica auctoritate nostra dispensandi et ad omnes honores pristinos actusque legitimos restituendi, scolares ad scholas destinandi et eisdem et [!] eisdem [!] secundum facultates eorundem monasteriorum providentes [!] seu provideri facientes [!] et ad faciendum prelatos monasterii [!] per censuras ecclesiasticas compellendi, apostatos [!] et fugitivos nostri ordinis ubilibet capiendi seu capi et arrestari faciendi, convocationes etiam prelatorum et conventuum earundem ecclesiarum, ad quas vobis tutus non patebit accessus propter viarum discrimina et imminencia pericula ad loca tuta faciendi et ibidem visitandi, prelatos vero si quem aut quos inobedientes seu inutiles aut sepe dicti ordinis nostri prevaricatores seu visitationem vestram recusantes inveneritis, si sponte resignare noluerint, deponendi et ipsis ecclesiis seu monasteriis de novis prelatis providendi, cessiones prelatorum propter certas et rationabiles causas cedendi, petendi, recipiendi, electiones seu provisiones et postulationes salvo iure patrum abbatum faciendi, appellationes vero tam prelatorum quam subditorum nostri ordinis ad nos interiectas recipiendi, cognoscendi et decidendi, diffiniendi et fine debito terminandi, visitationes faciendi et exercendi ac expensas moderatas secundum facultates ecclesiarum per vos visitatarum iuxta nostri ordinis statuta et laudabiles consuetudines in dicto ordine hactenus observatas petendi et recipiendi, contractus illicitos et in preiudicium nostri ordinis et monasteriorum initos inficiendi, infirmandi, annullandi [!] et rescindendi et cum prelatis et religiosis supra iuramento prestito dispensandi, monasteria ordinis ab ordine prefato alienata recuperandi et ad ipsum ordinem secundum posse suum reducendi. Tallias insuper ordini nostro debitas tam ordinarias quam extraordinarias annuatim non solutas tam pro presenti quam retroactis annis in huiusmodi circariis exigendi, petendi, levandi et recipiendi. Et maxime talliam extraordinariam et contributionem super beneficiatis de viginti florenis unum importatis [?] pro impetracione bulle modificationis statutorum per nos impositam atque de receptis quictanciam dandi. Contra illos, qui huiusmodi tallias seu contribucionesolvere recusaverint, excommunicationis sententiam in suis propriis ecclesiis et locis circumvicinis fulminandi ac illos, qui pro huiusmodi causa sententiam excommunicationis incurrerint, si eas cum effectu solverint absolvendi quodque [!] penas in nostris privilegiis et

statutis contentas abbatibus, qui non fecerint nobis et ordini nostro obedientiam manualementem, ut tenentur, infligendi et eas sententias, quas propter hoc incurrerint ad tempus relaxandi seu cum eisdem dispensandi et eos auctoritate nostra absolvendi. Item quia nobis conscius, quod frater Erhardus Mugler³⁾ nuper prepositus monialium [!] Chotiessoviensis veritate tacita et falsitate suggesta asserendo, quod tempore sui regiminis ad utilitatem dicti monasterii acquisierat ultra ducentos florenos in redditibus annuis mediante [!] quoque precibus suis annuentes reverendissimus pater dominus Premonstratensis noster superior constituit, creavit et assignavit pro pensione annua super illo monasterio summam viginti quinque florenorum singulis annis quamdiu vixerit recipiendam et in monasterium ad id affectavit. Quia a multis contrarium veritati asseritur, quod gravibus debitis monasterium oneravit, de quibus minime certiorari valemus, quapropter vobis mandamus, quatenus de omnibus hiis vos debite informetis et casu, quo premissa veritati censura comperieritis auctoritate nostra predicta pensionem viginti quinque florenorum sibi assignatam revocetis, cassetis et adnulletis, moniales [!] et prepositum modernos futurosque successores penitus absolvatis. Et generaliter omnia alia et singula faciendi, disponendi et ordinandi, que visitationis requirunt [!] officium et ipsis ecclesiis seu monasteriis et eorundem personis utilia, opportuna et decencia fore noveritis vobisque ad premissa omnia et singula ac ex eisdem deppendencia [!] presentium tenore nostram concedimus facultatem. Revocando nichilominus omnes et singulos visitatores seu procuratores in dictis circariis sub quavis verborum forma quomodolibet datos seu constitutos volentes prefatum confratrem nostrum in omnibus illis et per omnia anteferi et in cursu sue visitacionis per quoscumque minime impediri, contradictores per censuram ecclesiasticam si qui sunt appellatione quacunque cessante compescendo invocato ad hoc si opus fuerit brachii secularis auxilio. Datum in oppido sancti Quintini sub sigillo nostri generalis capituli anno domini millesimo quingentesimo sexto die decima mensis maii ibidem nostro sedente generali capitulo.

[In plicae parte sinistra]: Visa J.⁴⁾

^{*)} Post «laudabiliter» deest «quam salubriter adimplere» in orig. Suppletum ex litteris datis 1507 maii 4. Vide num. 112.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 10 num. 57.

³⁾ Cf. notam 3 num. 99.

⁴⁾ J = Joannes abbas Praemonstratensis, de quo cf. notam 1 num. 82.

[1506 maii 10. St. Quentin]¹⁾

Joannes²⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Michaellem Cardii priorem collegii Parisiensis visitatorem annuum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 85-86: «Visitatores anni praesentis quingentesimi sexti: ... Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae: Prior scholarium³⁾».

¹⁾ Quo ad notam temporis diurnam, cf. litteras praecedentes. Sine dubio ambae litterae eodem die datae sunt.

²⁾ Cf. notam I num. 82.

³⁾ Michael Cardii, religiosus monasterii s. Martini Laudunensis, institutus est prior scholarium Parisiis (prior collegii Parisiensis) eodem die, quo factus est visitator annuus. Cf. Valvekens, Acta II, p. 86. Non potuit ergo dignitatem visitatoris obire eius praedecessor, Thomas de l'Escluse.

[1506 maii 10.-12. St. Quentin]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Paulo abbati Lucensi de translatione et reaedificatione monasterii Zabrdovicensis commissionem faciunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 73: «Item fiat commissio inthimanda abbati Lucensi²⁾, quatenus vocato secum praeposito Plagensi³⁾ ad monasterium Sobravicense⁴⁾ prope Brunam civitatem accedens, autoritate capituli generalis consentiant et annuant quod praedictum monasterium, quod est extra praedictam civitatem, transferatur et reaedificetur, si tamen viderint quod idem cedat in dicti monasterii utilitatem et commodum».

¹⁾ Cf. notam I num. 82.

²⁾ Cf. notam 3 num. 79.

³⁾ Cf. notam 2 num. 95.

⁴⁾ Zábřdovice.

1506 oct. 2. Prémontré.

Joannes abbas Praemonstratensis dispensat cum Christoforo Glaser diacono professo Teplensis monasterii propter minorennitatem et ad suscipiendum presbyteratus ordinem eum commendat.

Insertum in litteris Judoci canonici Bambergensis datis 1506 dec. 19., quae traditae sunt in copia chart. fere coaeva archivi monasterii Teplensis, hodie Archivi regionalis status Pilsnensis, vetus sign. num. 227.

Johannes¹⁾ permissione divina abbas Premonstratensis ad Romanam ecclesiam nullo medio pertinens totius ipsius ordinis iudex superior et generalis reformator universis et singulis dominis archiepiscopis, episcopis seu eorum vicario in spiritualibus seu vicariis a sacrorum ordinum collatione non suspensis neque interdictis ad quem seu quos nostre presentes littere pervenerint salutem in domino cum omni reverencia et honore debitis. Vobis seu alteri vestrum, quem sacros ordines statutis a iure temporibus celebrare contigerit, fratrem Christofforum Glaser²⁾ dyaconum religiosum professum monasterii beate Marie Töplensis nostri ordinis Premonstratensis et dyocesis Pragensis tamquam sufficientem et ydoneum et per nos super etate unius anni (eo quod vicesimum tertium solum complevit tempus, minime sufficiens ad suscipiendum sacrum presbyteratus ordinem prout xanxerunt [!] iurium conditores) de gracia nostra speciali ut dictum sacrum suscipere valeat presbyteratus ordinem dispensatum in dei nomine presentamus. Supplicantes humiliter vestre reverendissime paternitati, ut dum dictos sacros ordines celebrare contigerit, prout subinsertur, statutis a iure temporibus dictum sacrum presbyteratus ordinem eidem fratri Christofforo de gracia vestra speciali conferre velit et dignemini. R[everendissimam] p[aternitatem] v[estram] faustam conservet omnipotens. Datum Premonstrati sub sigillo nostro anno domini millesimo quingentesimo sexto mensis octobris die secunda.

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Christophorus Glaser, diaconus monasterii Teplensis, de quo secus nihil scitur, nisi idem est ac Christophorus (Cristofferus) presbyter eiusdem monasterii 1519 apr. 3.

1507 maii 4. Prémontré.

Joannes abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Teplensem visitatorem in circariis [!] Bohemiae et Moraviae instituunt.

Orig. perg. in archivo monasterii Teplensis, hodie in archivo regionali status Pilsnensi, sign. RP Teplá, num. 244 sigillum deperditum.

Copia chartacea anni 1621 in libro manuscripto Annales monasterii Teplensis, tom. I, fol. 333^r-334^v in bibliotheca monasterii Teplensis.

Cf. *Valvekens, Acta II, p. 99, ubi de institutione ad triennium sermo fit, quod autem in litteris ipsis deest*: «Item, fiat commissio abbati Teplensi ad visitandum monasteria circariae [*in litteris in forma plurali!*] Bohemiae et Moraviae et reformandum in capite et in membris in bona et ampla forma ad triennium [*!*]». *Ibid. pag. 100-101*: «Visitatores anni praesentis quingentesimi septimi: ...Bohemiae et Moraviae: abbas Teplensis [*hic sine ulla mentione de triennio*]».

Johannes¹⁾ permissione divina abbas Premonstratensis et abbatum eiusdem ordinis capitulum generale venerabili dilectoque nobis in Christo confratri abbati²⁾ Teplensi salutem et sinceram in domino caritatem. De precelso celorum descendens habitaculo filius dei unigenitus ad yma mundi ut hominem de laqueo servitutis eriperet, in quem ipsum suggestio proiecerat serpentina, vestem nostre mortalitatis induit volens proprii aspersione sanguinis incendia perpetui cruciatus extinguere ac nos eterna morte possessores vite perhempnis [*!*] efficere possessores, qui commisse sibi legationis in regione peccantium exercens officium in universum mundum discipulos quos elegerat destinavit creature cuilibet evangelium predicare vicarium suum per hoc instruens, ut quotiens per semetipsum iniunctum sibi officium exercere nequiret, eius exemplo tales in sue sollicitudinis partem assumeret, qui vices ipsius possent tam laudabiliter quam salubriter adimplere. Cupientes igitur ex visitatione proximorum effici certiores, vobis de cuius fidelitate, industria et circumspecta sciencia non immerito confidentes in virtute salutaris obediencie et sub penis nostri ordinis firmiter et districte precipiendo mandamus et mandando commitimus, quatinus visitetis diligenter et actente [*!*] omnia et singula monasteria, personas et loca nostri antedicti ordinis in circariis Bohemie et Moravie constitutas et constituta tam in spiritualibus quam temporalibus et tam in capite quam in membris deum solum habentes pre oculis sollicite et actente [*!*] corrigendo et reformando eosdem [*!*], que secundum Deum, privilegia, constitutiones et statuta nostri ordinis noviter modificata corrigenda et reformanda repperieritis. Potissime faciatis a singulis sepedicti ordinis nostri subditis tria religionis essentialia vota firmiter et inviolabiliter observari et habitum decentem cum rasura debita deferri ac tam habituum, velorum et cantus quam aliarum curiositatum et variorum colorum deformitates evitari, confessiones audiendi, omnium personarum nostri ordinis in dictis circariis et partibus constitutarum ad vos recursum habentium et easdem tam a sententia excommunicationis ordinis et iuris in casibus nobis permissis quam a suis peccatis humiliter et devote confessis absolvendi et eisdem penitencias salutare iniungendi necnon cum subdi-

tis nostri ordinis super voce, stallo et obediencia nominata ad intercessionem suorum prelatorum seu aliquorum proborum virorum et alias secundum suorum exigenciam demeritorum ac super irregularitate nostro tamen iure salvo dispensandi et ad omnes honores pristinos et actus legitimos restituendi, apostatas et fugitivos nostri ordinis ubilibet capiendi seu capi et arrestari faciendi, electiones quoque prelatorum ac etiam electos et postulatos diligenter examinandi etiam reprobandi vel confirmandi iure nostro et cuiuslibet alieno salvis ipsosque episcopis vel episcopo munus benedictionis suscipiendi, presentandi et si fratres aut canonici ecclesiarum seu monasteriorum de pastore eligendo fuerint discordes et de facili ad concordiam reduci non possint, etiam si personas non ydoneas sut insufficientes elegerunt vel viciū seu vicia in electionibus, cessionibus vel postulationibus intervenerit seu intervenierint, propter quod ius provisionis illarum ad nos sit devolutum eisdem ecclesiis providendi, convocationes etiam prelatorum et conventuum earundem ecclesiarum, ad quas tutus non patebit accessus propter imminencia pericula ad loca tuta faciendi et ibi visitandi. Prelatos vero, si quem aut quos inobedientes, inutiles aut sepedicti nostri ordinis prevaricatores seu visitacionem vestram recusantes quomodolibet per se vel alium seu alios impediētes inveneritis, deponendi et amovendi et ipsis ecclesiis seu monasteriis de novis prelatis providendi, appellationes vero tam prelatorum quam subditorum nostri ordinis ad nos interiectas recipiendi, cognoscendi et diffiniendi, visitationes faciendi et exercendi ac expensas moderatas secundum facultates ecclesiarum per vos iuxta nostri ordinis statuta et laudabiles consuetudines in dicto nostro ordine hactenus observatas a prelatis earundum petendi et recipiendi et de receptis quietantias dandi et huiusmodi prelatos ad id etiam per censuras ecclesiasticas et penas ordinis compellendi, contractos licitos ordinem nostrum concernentes confirmandi et app[r]obandi, illicitos vero et in preiudicium reverendissimi patris et domini domini Johannis moderni abbatis Premonstratensis et nostri ordinis stantes inficiendi, infirmandi, annullandi et rescindendi supradictosque apostatas et fugitivos incarcerandi necnon absolvendi etiam ad ecclesiam Premonstratensem aut alias nostri ordinis ecclesias emittendi et alias disponendi prout vobis videbitur opportunum, monasteria ordinis nostri ab ordine nostro alienata [!] recuperandi et ad ipsum ordinem reponendi. Ceterum duas tallias extraordinarias, unam videlicet pro secundo adventu reverendissimi patris et domini domini Johannis moderni abbatis Premonstratensis et alterum pro impetratione bulle modificationis statutorum noviter edito-

rum prelatos ac omnes et singulos beneficiatos nostri ordinis in dictis circariis constitutos. Unam gratiosam contributionem iuxta facultates dictorum beneficiatorum seu suorum beneficiorum per vos imponendi rationabiliter per censuras ecclesiasticas cogatis et compellatis. Quos etiam abbates et beneficiatos ac eorum quemlibet per interdicti, suspensionis, excommunicationis censuras si fuerit opus volumus precipimusque pariter et iubemus ad id per vos cogi et compelli. Tallias insuper ordini nostro debitas annuatim non solutas tam pro presenti quam retroactis annis in huiusmodi circariis Bohemie et Moravie exigendi, petendi et recipiendi atque de receptis quictanciam dandi. Contra illos, qui huiusmodi tallias seu contributiones solvere recusaverint, excommunicationis sentencias in suis propriis ecclesiis et locis circumvicinis fulminandi ac illos, qui pro huiusmodi causa excommunicationis sentenciam incurrerint, si eas cum effectu solverint, absolvendi quoque penas in nostris privilegiis et statutis contentas abbatibus, qui non fecerint nobis et ordini nostro obedientiam manualement, ut tenentur, infligendi et sententias, quas propter hoc incurrerint ad tempus relaxandi seu cum eisdem dispensandi et eos auctoritate nostra absolvendi. Et generaliter omnia alia et singula faciendi, disponendi et ordinandi, que visitationis officium requirit et que ecclesiis seu monasteriis et eorundem personis utilia, opportuna et decentia fore noveritis. Vobisque ad premissa omnia et singula ac ex eisdem dependentia presentium tenore concedimus facultatem ita tamen quod de prefatis talliis et aliis per vos receptis et recipiendis nobis et nostro generali capitulo legitimum computum et rationem reddere teneamini revocando nichilominus inprimis omnes et singulos visitatores et procuratores in dictis circariis sub quavis verborum forma quomodolibet datos seu constitutos volentes predictum confratrem nostrum visitatorem in omnibus illi et per omnia anteferri et in cursu sue visitationis per quoscumque minime impediri, contradictores si qui sunt per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescendi invocato ad hoc si opus fuerit brachii secularis auxilio. Datum Premonstrati in sessione publica nostri generalis capituli anno domini millesimo quingentesimo septimo die mensis maii quarta.

[*Sub plica in parte dextra*]: P. Ray notarius³⁾

[*Sub plica in parte sinistra*]: De mandato reverendissimorum dominorum meorum.

[*Super plicam in parte sinistra*]: Visa J.⁴⁾

¹⁾ Cf. notam 1 num. 80.

²⁾ Joannes Fröstl, abbas Teplensis, electus 8. ian. 1507, confirmatus 28. ian. 1507, resignavit ante 2. iul. 1509.

³⁾ Magister Johannes Ray, notarius, prima vice occurrit 1505 apr. 20. (Valvekens, Acta II, p. 60), in his nostris litteris etiam sicut notarius. Annis 1508-1510 sicut secretarius ordinis (Valvekens, l.c., p. 113, 127, 142), una vice P. Ray, altera vice fr. J. Ray, tertia vice tantum Ray. Apud I. Joester, Urkundenbuch, num. 697, 1509 maii 8. etiam sicut fr. J. Ray.

⁴⁾ J = Joannes abbas Praemonstratensis, de quo cf. notam 1 num. 82 et notam 4 num. 108.

113

[1507 maii 4. Prémontré]¹⁾

Joannes²⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Danielelem Taipfel, procuratorem ordinis, visitatorem annuum circariarum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta III, p. 100-101: «Visitatores anni praesentis quingentesimi septimi: ... Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae: Procurator ordinis³⁾».

¹⁾ Quo ad notam temporis diurnam cf. litteras proxime praecedentes eodem die datas.

²⁾ Cf. notam 1 num. 82.

³⁾ Daniel Taipfel, religiosus monasterii s. Augustini Morinensis (non longe ab oppido Thérouanne versus austrum, in regione antiquitus dicta Morinia. Dép. Pas de Calais in Gallia) institutus est procurator generalis ordinis Romae, a capitulo generali anno 1507 celebrato (Valvekens, Acta II, p. 100). Anno 1515 revocatus (ibid. p. 198), anno 1516 contumax reputatus (ibid. p. 218).

114

[1507 maii 2.-4. Prémontré.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale [nescitur cui: abbati Teplensi? praeposito Chotesoviensi? sorori Katharinae monasterii Chotesoviensis?] de revocatione rehabilitationis sororis Katharinae scribunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 90-91: «Item, quia a certis annis soror Katharina monialis monasterii Cotessoviensis²⁾ per reverendissimum patrem et superiorem nostrum dominum Johannem abbatem Praemonstratensem tacita veritate sed falsitate suggesta fuit super lapsu carnis usque ad prolis conceptionem rehabilitata et ad pristinos honores restituta, praesens capitulum revocat huiusmodi rehabilitationem, declarans quod manebit in grisea tunica et sine velo sicut remansit, in exemplum aliarum sanctimonialium pudicarum donec fuerit ita contrita quod merito pro ea sorores exorare velint».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 4 num. 103.

115

[1508 maii 21.-23. Prémontré.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Teplensem visitatorem annuum circariae Bohemiae et Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 112-113: «Visitatores anni praesentis quingentesimi octavis: ... Bohemiae et Moraviae: Abbas Teplensis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 112.

116

[1508 maii 21.-23. Prémontré.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Danielelem Taipfel, procuratorem ordinis, visitatorem annuum circariarum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Jerosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 112-113: «Visitatores anni praesentis quingentesimi octavi: ... Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae: procurator ordinis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 113.

117

[1509 maii 6.-8. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Joannem abbatem Teplensem visitatorem annuum circariae Bohemiae et Moraviae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, Acta II, p. 126-127: «Visitatores anni praesentis quingentesimi noni: ... Bohemiae et Moraviae: Abbas Teplensis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 2 num. 112.

[1509 maii 6.-8. St. Quentin.]

Joannes¹⁾ abbas Praemonstratensis et capitulum generale Danielelem Taipfel, procuratorem ordinis, visitatorem annuum circariarum Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae instituunt.

Litterae deperditae, cf. Valvekens, *Acta II*, p. 126-127: «Visitatores anni praesentis quingentesimi noni: ...Austriae, Poloniae, Tusciae, Calabriae, Daciae, Norvegiae et terrae Ierosolimitanae: Procurator ordinis²⁾».

¹⁾ Cf. notam 1 num. 82.

²⁾ Cf. notam 3 num. 113.